

Notitie

**Naar een verantwoorde
veehouderij in Boekel**

Januari 2015

*Een economisch perspectief met
maatschappelijk draagvlak*

Versie 2.3

Directie Beleid, Strategie & Uitvoering
Gemeente Boekel
7 januari 2015

0 Inhoud

0	Inhoud.....	1
1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Groter verband: afspraken over een zorgvuldige veehouderij.....	3
1.3	Verantwoorde veehouderij vs Zorgvuldige veehouderij.....	3
1.4	Afbakening van de notitie.....	4
1.5	Leeswijzer.....	4
2	Urgentiegebieden – de hoofdlijnen.....	5
2.1	De essentie van urgentiegebieden.....	5
2.2	Het doel.....	5
2.3	Het urgentiegebied.....	5
2.4	Het verbeterplan.....	5
3	Nadere afspraken Zorgvuldige Veehouderij 2014.....	7
3.1	De aanpak van de urgentiegebieden.....	7
3.2	Rollen en verantwoordelijkheden.....	7
3.3	Selectie van gebieden.....	7
3.4	Interimbeleid.....	8
3.5	Uitvoering en financiering.....	8
4	Uitwerking transitie naar een verantwoorde veehouderij.....	9
4.1	Het terugdringen van concrete overlast vanwege de veehouderij.....	9
4.2	BZV – Brabants Zorgvuldigheidsscore Veehouderij.....	9
4.3	Dialogo veehouder met omgeving.....	10
4.4	Bouwwolume en bouwblok.....	10
4.5	Geurgebiedsvisie en –verordening.....	10
4.6	Gebiedsprofilering – structuurvisie Boekel.....	11
4.7	Economisch perspectief – Vitaal Buitengebied.....	11
4.8	Mestbeleid.....	12
4.9	Gezondheid.....	13
4.9.1	Gezondheidseffectscan (GES).....	13
4.9.2	Standaard afstandsmaten.....	13
4.9.3	Gezondheid bij vergunningverlening.....	13
4.9.4	Het "beste instrument" voor gezondheidsbeheersing.....	14
4.10	Omgevingswet.....	15
5	Regionaal overleg urgentiegebieden.....	17
5.1	Urgentie onderkend.....	17
5.2	Draagvlak gemeenten.....	17
5.3	Termijnen niet haalbaar.....	17
5.4	Beperkt middelen voor uitvoering.....	18
5.5	Geen instrumenten voor dierstop.....	18
5.6	Aanpakken stilzitters en handhaving.....	18
5.7	Milieuwetgeving.....	19
5.8	Beleving en communicatie.....	19
5.9	Ander beleid levert resultaat op.....	19
5.10	Regionaal standpunt Agrifood Capital.....	20
5.11	Samengevat.....	20
6	Boekelse maatregelen anno 2014.....	21
6.1	Wat doet Boekel al?.....	21
6.1.1	Brabants Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (§ 4.2).....	21
6.1.2	Dialogo veehouder met omgeving (§ 4.3).....	22
6.1.3	Geurgebiedsvisie en –verordening (§ 4.5).....	22
6.1.4	Gebiedsprofilering – structuurvisie Boekel (§ 4.6).....	22
6.1.5	Vitaal Buitengebied (§ 4.7).....	22

6.1.6	Duurzaamheidsagenda.....	23
6.1.7	Milieuvergunningen.....	23
6.2	Wat kan Boekel nog doen?	23
6.2.1	Het terugdringen van overlast: milieuwetgeving (§ 4.1)	24
6.2.2	Dialogo met omgeving (§ 4.3).....	24
6.2.3	Bouwvolume en bouwblok (§ 4.4).....	24
6.2.4	Nadere gebiedsprofilering (§ 4.6)	25
6.2.5	Mestverwerking en –bewerking (§ 4.8).....	25
6.2.6	Stoppers.....	26
6.2.7	Intrekken vergunningen	26
6.2.8	Gezondheid.....	26
6.3	Geleidelijk proces	27
7	Advies.....	29
7.1	Urgentiegebieden	29
7.2	Naar een verantwoorde veehouderij	29
7.3	Het advies: hoe nu verder naar een verantwoorde veehouderij?	30
7.3.1	Het proces.....	30
7.3.2	Maatregelen in Boekel	30
7.3.3	(Nog) niet doen in Boekel	32
7.4	Middelen	33
7.5	Besluitvorming en uitvoering	33
7.5.1	Voorgestelde maatregelen.....	35
7.5.2	Niet voorgestelde maatregelen	35
8	Bijlagen.....	37
8.1	Bijlage 1. Verzoek treffen voorziening dierstop – BMF	I
8.2	Bijlage 2. Memo Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam	III
8.3	Bijlage 3. Concept Plan van Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam	VI
8.4	Bijlage 4. Potentiële urgentiegebieden in Boekel, plan-MER Structuurvisie Brabant, 2010	XI
8.5	Bijlage 5. Nadere afspraken Zorgvuldige veehouderij 2014, Brabantberaad	XII
8.6	Bijlage 6. Passages uit "Aanvullend toetsingsinstrument. Een risico-inventarisatie en – evaluatie voor gezondheid bij veehouderij"	XIV
8.7	Bijlage 7. Brief AgriFood Capital aan Stuurgroep Dynamisch Platteland / Brabantberaad en Statencommissie Transitie stad & platteland	XVI
8.8	Bijlage 8. Schaduwlijst mogelijke maatregelen Verantwoorde veehouderij, werkgroep gemeenteraad BP Buitengebied	XVIII

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het Brabantberaad is eind 2013 door de betrokken partijen afgesproken dat gemeenten samen met de partners aan de gang gaan met de zogenaamde "urgentiegebieden" in relatie tot de veehouderij. Het aanwijzen van deze urgentiegebieden is een taak van de gemeenten. Samen met de partners in het gebied (burgers, boeren, banken en hun vertegenwoordigers) wijzen de gemeenten de urgentiegebieden aan en maken zij vervolgens samen verbeterplannen voor deze urgentiegebieden. Het voorgenomen doel van het Brabantberaad is om uiterlijk in 2020 alle overbelaste situaties en gebieden als gevolg van de veehouderij weggenomen te hebben en verdere overlast te voorkomen.

Deze afspraak is door de provincie bij de vaststelling van de structuurvisie Brabant en de Verordening ruimte 2014 (verder: VR 2014) onderschreven. De provincie heeft ondersteunend procesgeld beschikbaar gesteld .

In 2014 zijn er diverse bestuurlijk overleggen geweest tussen de provincie en betrokken gemeenten, waaronder Boekel. Hierbij zijn de "meest urgente gebieden" voortgekomen uit de provinciale plan-MER van de structuurvisie. Specifiek de gebieden met een overbelasting voor geur en/of fijnstof t.o.v. de provinciale normen voor achtergrondbelasting uit de VR 2014.

1.2 Groter verband: afspraken over een zorgvuldige veehouderij

De urgentiegebieden zijn onderdeel van de "**Nadere afspraken Zorgvuldige veehouderij 2014**" die gemaakt zijn in het Brabantberaad. Deze nadere afspraken zijn vooral tot stand gekomen op initiatief van de provincie. Ook het netwerk De Peelhorst, de BMF, de ZLTO, een aantal gemeentelijke vertegenwoordigers (bestuurders) zijn bij deze nadere afspraken betrokken.

Rond de zomer 2014 is er divers ambtelijk overleg geweest tussen gemeenten en met het ingestelde "urgentieteam". Uit deze ambtelijke overleggen en informatieverstrekking zijn de nodige aandachtspunten naar voren gekomen. Deze aandachtspunten richten zich met name op het realiteitsgehalte van de "urgentiegebieden" en de inzet die van partijen wordt verlangd om hier handen en voeten aan te geven.

Duidelijk is dat de urgentiegebieden en het genoemde verbeterplan geen doel op zich zijn. Het is **één van de instrumenten** die ingezet kan worden om tot een meer verantwoorde of zorgvuldige veehouderij te komen. Maar ook een instrument waar (veel) geld, inzet, overleg en een zeer lang proces aan gekoppeld is. De concrete afspraak uit het Brabantberaad voor urgentiegebieden wordt niet haalbaar en effectief beschouwd. Het is ook té kostbaar en gemeenten willen zich meer focussen op andere maatregelen om tot een zorgvuldige veehouderij te komen.

1.3 Verantwoorde veehouderij vs Zorgvuldige veehouderij

In deze notitie komen zowel de term "verantwoorde veehouderij" als "zorgvuldige veehouderij" voor. Dit kan soms tot verwarring leiden. De gemeente Boekel maakt hierin wel een onderscheid.

"Zorgvuldige veehouderij" gaat in deze notitie over het beleid en regels die door andere overheden en instanties primair in het ruimtelijke beleid zijn opgenomen. Concreet gaat het

dan over het provinciale Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) en de doelstellingen die zijn verwoord in het Brabantberaad en het provinciale beleid in het kader van de transitie in de landbouw. Deze "zorgvuldige veehouderij" richt zich in hoofdzaak op wat de veehouderij moet doen richting de omgeving.

Boekel wil de veehouderij echter breder dan dat bekijken en hanteert dan de term "Verantwoorde veehouderij". Het gaat niet alleen om alleen de veehouders en de gevolgen voor de omgeving daarvan, maar ook om samenhangende functies en bedrijven, (bedrijfs)continuïteit en economisch perspectief. De veehouderij moet niet alleen zorgvuldig zijn, maar moet ook economisch perspectief hebben. Ongeacht of dat in de veehouderij is of in een andere vorm. En dan moet niet alleen vanuit de veehouderij naar de omgeving worden gekeken, maar zeker ook vanuit de omgeving naar de veehouderij.

1.4 Afbakening van de notitie

De notitie zoals nu voorligt gaat in op de instrumenten die de gemeente heeft om te werken aan een verantwoorde veehouderij. Welke knoppen heeft de gemeente Boekel om dit na te streven? Welke zijn daarin effectief en welke wellicht veel minder? Op grond van deze notitie kan de gemeenteraad van Boekel vervolgens bepalen op welke onderdelen meer of minder ingezet moet worden.

Deze notitie gaat dus niet over wettelijk bepaalde kaders die al dan niet een bijdrage (kunnen) leveren aan de gewenste verantwoorde veehouderij. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan wettelijke bepalingen voor dierenwelzijn en huisvestingsystemen. Daar waar de gemeente niet het bevoegde gezag is, heeft de gemeente vaak ook geen controle over de knoppen. Dit laat onverlet dat de gemeente als toetsers en vergunningverlener soms met de veehouderij in gesprek kan én moet gaan om toch op die aspecten ook een bijdrage aan een verantwoorde veehouderij te realiseren.

1.5 Leeswijzer

Deze notitie geeft een inzicht in de activiteiten die de gemeente Boekel kan uitvoeren en deels ook al uitvoert om te komen tot een "**verantwoorde veehouderij**" in Boekel. Het gaat niet alleen over urgentiegebieden, maar ook over zaken als het saneren van bedrijven, het voeren van een dialoog en gezondheid voor mens en dier. Wat doen we al en wat zouden we nog kunnen doen?

Na deze inleiding wordt kort ingegaan op het meest actuele thema binnen de transitie naar een zorgvuldige veehouderij: de urgentiegebieden. Na hoofdstuk 2 komen in hoofdstuk 3 de andere afspraken ter sprake uit het afsprakenkader van het Brabantberaad. Deze transitie en bijhorende maatregelen worden in hoofdstuk 4 concreet gemaakt.

In hoofdstuk 5 gaat de notitie in op het bestuurlijke overleg dat achter de discussies over met name de urgentiegebieden zit: kanttekeningen die hierbij gezet moeten worden. Vervolgens wordt deze discussie in een realistisch perspectief geplaatst ten opzichte van alle maatregelen die gemeenten kunnen nemen om aan een verantwoorde veehouderij te werken: wat doet Boekel? En wat kan Boekel nog doen? Hierover volgt in hoofdstuk 7 een afrondend advies: **hoe in Boekel te streven naar een verantwoorde veehouderij?**

In hoofdstuk 8 zijn de bijlagen opgenomen die hoofdzakelijk als achtergrondinformatie gezien moet worden.

2 Urgentiegebieden – de hoofdlijnen

2.1 De essentie van urgentiegebieden

In de veehouderijdiscussie en de maatregelen die daarvoor zijn genomen de laatste tijd is veel aandacht besteed aan nieuwe ontwikkelingen. Er spelen echter ook bestaande situaties die van dermate negatieve impact op de omgeving zijn, dat het aanpakken van die situaties wenselijk is. Hiervoor heeft het Brabantberaad begin 2014 een maatregel bedacht: de aanpak urgentiegebieden.

Deze moet voorkomen dat de overlast in bepaalde gebieden nog verder toeneemt, moet zorgen dat die overbelasting ook concreet wordt teruggedrongen én moet voorkomen dat er nieuwe urgentiegebieden ontstaan. Hiervoor zijn op hoofdlijnen de volgende afspraken gemaakt in het Brabantberaad:

1. In samenspraak met belanghebbenden selecteren gemeenten nog **voor de zomer 2014** de urgentiegebieden. De gemeente wijst urgentiegebieden aan op basis van tenminste de volgende indicatoren:
  - geurhinder;
  - fijn stof;
  - beleving van bewoners;
2. In afwachting hiervan voorkomen de gemeenten dat de veestapel in deze gebieden toeneemt. Ze nemen **voor de voorlopig vastgestelde gebieden concrete maatregelen**;
3. Voor urgentiegebieden worden door de gemeenten **verbeterplannen** opgesteld. Alle partijen nemen hun verantwoordelijkheid bij de uitvoering en financiering van het verbeterplan: ondernemers, banken, ketenpartners, bewoners, gemeenten, enz.

2.2 Het doel

Het voorgenomen doel is om uiteindelijk in 2020 geen enkele overbelasting meer te hebben in heel Brabant. Niet op de meetbare aspecten geur en fijnstof, maar ook niet in de beleving van bewoners in de directe omgeving.

2.3 Het urgentiegebied

Een urgentiegebied is een vastgesteld gebied waar overbelasting van één of meerdere partijen voorkomt door geur, fijnstof en /of beleving. Er zou daarmee sprake zijn van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat¹. Rondom een urgentiegebied ligt een impactgebied. In dit gebied is de invloed van de overbelasting merkbaar. Beide gebieden worden betrokken in de verbeterplannen.

2.4 Het verbeterplan

In het verbeterplan worden door de partijen maatregelen opgenomen en ook tot uitvoering gebracht die de overbelasting moeten terugdringen. Alle partijen doen hierin een bijdrage. Niet vastgelegd is wie wat moet doen of voor rekening moet nemen. Dat is aan de partijen zelf om onderling te bepalen.

---

¹ Interpretatie van de term "urgentiegebied" door de gemeente Boekel, cluster Ruimtelijke ontwikkeling. Er is geen definitie van deze term opgesteld.

3 Nadere afspraken Zorgvuldige Veehouderij 2014.

In het Brabantberaad zijn de "**nadere afspraken Zorgvuldige Veehouderij 2014**" vastgelegd. De leden van deze stuurgroep hebben namens hun achterban het debat gevoerd en de afspraken gemaakt en zijn bereid deze te verdedigen in hun achterban. Hierbij is het volgende van belang:

1. De werkwijze van het Brabantberaad heeft geen enkele juridische achtergrond ten aanzien van de bevoegdheden van gemeenten. De leden van de stuurgroep hebben geen mandaat om besluiten te nemen waar partijen aan gebonden zijn;
2. Het introduceren van "urgentiegebieden" is ambtelijk of bestuurlijk nooit besproken met de afzonderlijke gemeenten. Noch met andere achterbannen. De afspraken die door het Brabantberaad zijn vastgelegd, komen "out of the blue";
3. De plattelandsgemeenten zijn in het Brabantberaad ook vertegenwoordigd door de Stuurgroep Dynamisch Platteland (SDP). Deze heeft de andere partijen opgeroepen om de aanpak van overbelaste gebieden en/of situaties vooral bij de gemeenten te laten liggen. En niet van hoger hand op te leggen. Mede op grond van de ervaringen uit de reconstructie. Dit is echter uitgelopen op een veel verder gaande bestuurlijke toezegging over het aanpakken van urgentiegebieden.

De navolgende zaken over urgentiegebieden zijn in het Brabantberaad afgesproken.

3.1 De aanpak van de urgentiegebieden

De urgentiegebieden liggen grotendeels in de Peel en de Kempen. De nieuwe afspraken moeten voorkomen dat de overlast in urgentiegebieden toeneemt. Dat kan op bovenlokaal niveau. De normen voor geur en fijnstof uit de VR 2014 ondersteunen dit en moeten ook voorkomen dat er nieuwe urgentiegebieden ontstaan. De uitvoering ligt bij de gemeenten.

3.2 Rollen en verantwoordelijkheden

De gemeenten zijn aan zet. Zij kennen de situatie en kunnen vormgeven aan een eventueel verbeterplan. Samen met de belanghebbenden in het gebied. Gemeenten treffen (juridische) maatregelen om verdere overlast door de veehouderij in die gebieden te voorkomen. De provincie ondersteunt daarbij met procesgeld, begeleiding, kennis en expertise.

Inmiddels is door het Brabantberaad een "**Urgentieteam**" aangesteld. Betaald vanuit de provincie. Dit team van 10 personen biedt ondersteuning en begeleiding, maar maakt zelf geen verbeterplannen. De provincie dekt alleen de kosten voor 2014 (€ 1.150.000).

3.3 Selectie van gebieden

De gemeenten selecteren samen met belanghebbenden de urgentiegebieden. Het gaat om gebieden waar de kwaliteit van de leefomgeving en/of de gezondheidssituatie onder de maat zijn. De volgende indicatoren bepalen of er sprake is van overbelasting:

- Geurhinder;
- Fijn stof;
- Beleving van de bewoners.

Dit gebeurt vóór de zomer 2014. Het Brabantberaad wil voor de zomer de lijst van gebieden vaststellen.

De kaart met overschrijding in geur en fijnstof, uit de plan-MER bij de structuurvisie Brabant 2014, geeft potentiële urgentiegebieden aan. Beleving is hierin niet meegenomen. De gemeenten bepalen uiteindelijk zelf wat urgentiegebieden zijn. En wat de omliggende

impactgebieden zijn. Hiervoor worden met de betrokkenen verbeterplannen opgesteld. De gemeenten stellen de verbeterplannen vervolgens ook vast.

De genoemde drie aspecten moeten hierbij zorgvuldig onderzocht worden. Niet alleen de beleving, maar ook de overbelasting van geur en fijnstof op grond van de wettelijk bepaalde maximale achtergrondbelasting én de normen die eventueel door de gemeenten zijn vastgesteld in de gemeentelijke geurverordening.

3.4 Interimbeleid

Afgesproken is dat gemeenten ervoor zorgen dat de veestapel ondertussen niet uitbreidt. De gemeenten nemen hiervoor de noodzakelijke besluiten. Niet is afgesproken welke besluiten dat zouden moeten zijn. De provincie wil gemeenten inhoudelijk ondersteunen als het om extra maatregelen gaat. Bij de nadere afspraken is ook niet aangegeven welke maatregelen dat zouden kunnen zijn.

Inmiddels wordt door alle betrokken overheidspartijen onderkend dat er geen instrumenten zijn die de veestapel kunnen beheersen. Niet op milieuaspecten én niet op ruimtelijke aspecten. Er kan hoogstens beleid worden ontwikkeld die emissietoename kan beheersen, maar ook weer niet kan vastleggen. Inmiddels wordt ook de aangepaste Wet dieren dermate onuitvoerbaar geacht door gemeenten én provincie, dat hier geen dierstop uit te verwachten is.

3.5 Uitvoering en financiering

Voor de aangewezen urgentiegebieden wordt een verbeterplan opgesteld om de overlast weg te nemen. Deze verbeterplannen bevatten één of meer van de volgende onderdelen, afhankelijk van de lokale situatie:

- oorzaken van de overlast worden in beeld gebracht;
- stoppers worden in beeld gebracht en zo mogelijk gestimuleerd versneld te stoppen met de bedrijfsuitoefening;
- innovatie wordt gestimuleerd en ondernemers worden aangesproken om oude stalsystemen aan te pakken (vervangingsinvesteringen);
- mogelijkheden worden gecreëerd voor omschakeling naar andere functies;
- verplaatsen van veehouderijen naar een geschikte locatie buiten het urgentiegebied;
- saneren van (veehouderij)locaties.

Alle partijen nemen hun verantwoordelijkheid bij de uitvoering en financiering van het verbeterplan: ondernemers, banken, ketenpartners, bewoners en andere gebruikers, gemeenten, GGD én de provincie. Inmiddels is duidelijk dat de overheden hiervoor middelen ter beschikking kunnen stellen, maar nergens in de begroting hebben zitten.

De provincie heeft procesgeld ingezet voor het ondersteunen van de gemeenten. Maar niet voor het uitvoeren van de verbeterplannen, het opstellen van verbeterplannen en andere bijkomende kosten.

4 Uitwerking transitie naar een verantwoorde veehouderij

Voor de transitie naar een verantwoorde veehouderij zijn diverse instrumenten beschikbaar. Enkele daarvan worden door de gemeente Boekel al ingezet en zijn effectief in werking. Met het doel van een verantwoorde veehouderij voor ogen moet je je als partij focussen op maatregelen die effectief en realistisch zijn. Om deze reden mag niet alleen het aanwijzen van urgentiegebieden benoemd worden. Ook dit is maar één van de mogelijke maatregelen op weg naar een verantwoorde veehouderij. Dit moet ook gezien worden in relatie tot de vraag welke inzet van partijen mag worden verwacht voor deze transitie en wat reëel daarin is.

De volgende paragrafen gaan in op maatregelen die in de "**Nadere afspraken Zorgvuldige Veehouderij 2014**" zijn benoemd en eventuele maatregelen die in de gemeente Boekel voor handen zijn.

4.1 Het terugdringen van concrete overlast vanwege de veehouderij

Alleen de wetgever kan ingrijpen in vergunde situaties van bedrijven. Juist het verbeteren van oude stalsystemen kan een grote bijdrage leveren aan het terugdringen van overlast. Twee zaken vragen daarom specifieke aandacht van de wetgever:

1. de aanpassing van verouderde stalsystemen aan de huidige inzichten: Het rijk moet de milieuwetgeving aanpassen om oude milieusystemen gedwongen aan te kunnen (laten) passen. Bijvoorbeeld via de milieuwetgeving of een ingrijpen door het rijk;
2. terugbrengen van de mogelijkheden voor interne saldering en 50%-regeling: Door interne saldering en de 50%-regeling binnen een bestaand bedrijf kunnen nieuwe vergunningen worden afgegeven, zonder dat verouderde en belastende systemen worden aangepakt. Gemeenten mogen hier geen 'eigen' regels voor stellen. Ook hiervoor moet de wet worden gewijzigd.

4.2 BZV – Brabants Zorgvuldigheidsscore Veehouderij

BZV

De Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV) is een instrument dat stuurt dat een veehouderij zorgvuldig is en goed past in de omgeving: "**ontwikkelruimte moet je verdienen, maar is niet onbegrensd**". De veehouder heeft de keuze om zijn pakket van verbeteringen zelf samen te stellen. De veehouderij moet wel zorgvuldiger dan de wettelijke minimumeisen worden. Een veehouder moet een voldoende BZV-score hebben op het moment dat hij zijn bedrijf wil uitbreiden en daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen aanvraagt.

Principes

De BZV geeft inzicht in de zorgvuldigheid van het bedrijf: zijn gezondheid van mens en dier, dierenwelzijn, de effecten op de omgeving in orde? Uitgangspunten zijn onafhankelijk erkende certificaten die veel bedrijven hebben. En de fysieke inrichting van het bedrijf.

Punten verdienen

De BZV beoordeelt de thema's gezondheid, dierenwelzijn, geur, fijnstof, endotoxines, ammoniak, biodiversiteit, mineralenkringlopen en verbinding met de omgeving. Een veehouder moet voor allemaal een voldoende scoren (een 6) en kan punten verdienen als hij duurzamer werkt dan de wettelijke norm. Ook kan een veehouder punten scoren door innovatie.

In de VR 2014 is de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderijen (BZV) verplicht gesteld voor elke uitbreiding van een veehouderij. Met de BZV is geregeld dat alle ontwikkelingen in de veehouderij gepaard gaan met kwaliteitsverbetering. Op meerdere vlakken. Veehouders moeten aan extra voorwaarden voldoen én extra investeringen doen als ze uitbreiden. De

link met het bouwen versterkt de mogelijkheid om oude stalsystemen aan te pakken. Deze link is ook nodig om in een provinciale verordening regels te kunnen opleggen. De milieuwet biedt deze mogelijkheid niet.

De toetsing van de BZV ligt bij de gemeente. Deze zal de BZV moeten toetsen bij de omgevingsvergunning. Voldoet een aanvraag niet aan de BZV, dan is er sprake van "strijd met de regels van ruimtelijke ordening" en moet de omgevingsvergunning geweigerd worden. Ook deze weigering ligt bij de gemeente. Net als de juridische bezwaarprocedures die hierop kunnen volgen: bij een weigering (door de aanvrager) én bij vergunning (door belanghebbenden).

Varkensbedrijf	Score	Gecorrigeerde score
Wettelijke eisen		6,00
Inrichting en Omgeving		
Biodiversiteit	12,78	
Verbinding omgeving	4,99	
Gezondheid	43,30	
Fijnstof& endotoxinen	46,75	
Ammoniak	25,33	
Geuremissie	35,78	
Geurimpact	43,44	
P-lokaal	0,00	
Totaal Inrichting en Omgeving	212,37	
Na correctiefactor (delen door 250)		0,85
Certificaten		
IKB Varken (8 punten)	Geldt voor gehele bedrijf	8
MDV (5 punten)	Geldt voor 68 % van aantal NGE op het bedrijf	3,4
Totaal Certificaten		11,40
Na correctiefactor (delen door 40)		0,29
Totale BZV score		7,14

4.3 Dialoog veehouder met omgeving

Een veehouder heeft de verplichting om in gesprek te gaan met de omgeving. In principe op bedrijfsniveau. De omgeving mag zijn ideeën en wensen aan de ondernemer meegeven, maar kan niets afdwingen. Een vergunningaanvraag mag juridisch gezien ook niet worden geweigerd op grond van een al dan niet (goed) gevoerde dialoog.

In Boekel is in 2013 ook een dialoog opgestart tussen boer en burger over de toekomst van de landbouw. Hieruit is geen concreet resultaat gekomen. Deze dialoog is door verschil in standpunten en bestuurlijke processen niet goed afgerond. Dergelijke gebiedsprocessen hebben doorgaans ook langere doorlooptijd nodig om zichtbaar resultaat te kunnen behalen. De kern uit deze dialoog die wel naar voren is gekomen, is dat er weinig vertrouwen is tussen alle partijen; tussen boeren, burgers én overheid. Dit vertrouwen is wel nodig om via niet juridische maatregelen tot gezamenlijk gedragen maatregelen te komen.

4.4 Bouwvolume en bouwblok

In de VR 2014 is door de provincie de maatvoering voor de veehouderij begrensd op maximaal 1,5 ha bouwblok. In gevoelige gebieden is deze zelfs begrensd met een "slot op de muur": er mag niets meer bijgebouwd worden. Bijvoorbeeld in de gebieden met aanduiding "beperkingen veehouderij" (het voormalige extensiveringgebied).

Gemeenten kunnen eventueel ook niet gebruikte bouwblokken innemen bij een herziening van het bestemmingsplan. Mits dit zorgvuldig en vooraf aangekondigd gebeurt, hoeft dit ook niet tot planschade te leiden. Hiervan zijn recentelijke voorbeelden bekend.

4.5 Geurgebiedsvisie en –verordening

De gemeente Boekel heeft in 2012 de geurgebiedsvisie en –verordening vastgesteld. Hierin zijn de geurnormen aangescherpt voor de hele gemeente. Hiermee is er enerzijds "minder geurruimte", maar anderzijds is er wel sprake van meer overbelaste objecten; de norm ligt immers lager dan voorheen. De feitelijk ervaren overlast voor én na de geurverordening blijft echter hetzelfde.

De gemeente kan deze geurnormen op grond van veranderde inzichten of beleid wederom aanpassen. Hiervoor is wel een zorgvuldig proces nodig. Verlaging van de normen zal leiden tot meer (administratieve) overlast. Verhoging van de normen lost op papier weer overbelaste situaties op. In beide gevallen verandert er feitelijk op dat moment niets. De feitelijke gevolgen van aangepaste geurnormen worden pas duidelijk als veehouders een nieuwe vergunning aanvragen. Dat kost zeker 10-15 jaar voor de hele gemeente.

4.6 Gebiedsprofilering – structuurvisie Boekel

Binnen Boekel zijn nog geen gebiedsprofielen opgesteld. Dit is een beleidsinstrument dat je kunt toepassen en voortkomt uit de structuurvisie Brabant. De meerwaarde hiervan is echter beperkt. Het gebiedsprofiel ligt op een iets hoger abstractieniveau dan het urgentiegebied en verbeterplan. En is in inhoud ook wat breder dan alleen de veehouderij en overbelaste situaties. Dit laat onverlet dat beide instrumenten dezelfde inhoud over de transitie in de landbouw kunnen, misschien wel moeten, hebben.

Voor het opstellen van gebiedsprofielen en ook het aanwijzen van urgentiegebieden is relevant of je een gebied hebt aangemerkt als "primair agrarisch", als "landelijk gebied met functiemenging" of misschien wel als "bebouwingscluster". Dit heeft de gemeente Boekel vastgelegd in de structuurvisie Boekel. De primaire functie bepaalt mede of je bijvoorbeeld moet inzetten op sanering van burgers in primair agrarisch gebied of dat je de veehouderij op slot zet of saneert in bijvoorbeeld de bebouwingsclusters. De Structuurvisie geeft daarmee in principe al een verdere uitwerking van te nemen maatregelen. Daarvoor is de structuurvisie ook bedoeld.

4.7 Economisch perspectief – Vitaal Buitengebied

De transitie in de landbouw kan alleen slagen als de (landbouw)sector ook financieel het hoofd boven water kan houden. Hiervoor is innovatie noodzakelijk. Ruimte voor ruimte, zorgboerderijen, caravanstallingen en verbrede landbouw kunnen de economische neergang niet volledig compenseren. Er moet meer economisch perspectief en verbreding van mogelijkheden komen. Ondernemers zullen met alternatieven moeten komen en deze ook kunnen uitvoeren.

De gemeente Boekel heeft met de beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel meer mogelijkheden in het ruimtelijke spoor gecreëerd. Voor zowel de agrarische sector als voor andere functies. Nieuwe ontwikkelingen zijn mogelijk, mist ze tot kwaliteitsverbetering leiden. En dat kan op diverse gebieden zijn. Met dit instrument is er meer economisch perspectief voor de toekomst. Voor de stoppers, maar ook voor agrariërs die doorgaan.

In Boekel zullen nog tientallen stoppers iets met hun bedrijf moeten. Veelal zit er kapitaal verscholen in het (fysieke) bedrijf en is gewoon stoppen financieel niet te verantwoorden. Alternatieve invulling lijkt vaak het meest reëel te zijn. Of verkoop (van stallen) aan een grotere veehouder. Nieuw perspectief is voor stoppers van wezenlijk belang.

Naast de stoppers zijn er ook de zogenaamde "stilzitters": boeren die geen initiatief nemen richting de toekomst. Of geen actie ondernemen om aan nieuwe normen te voldoen of ongewenste situaties op te lossen. Zoals landschappelijke inpassing, een betere dierwelzijn of sanering van vervallen bebouwing. Het verdient aanbeveling om deze groep meer aandacht en begeleiding te geven, met een actieve benadering c.q. stimulering. Sanctioneren van die stilzitters die niet aan de wet (willen) voldoen vraagt om adequate handhaving. En handhaving kan ook leiden tot herontwikkeling als bedoeld bij stoppers. Faciliteren door de gemeente vanuit een economisch perspectief kan dus ook bij deze stilzitters aan de orde komen.

4.8 Mestbeleid

Het mestbeleid wordt in eerste instantie op landelijk (en Europees) niveau bepaald. De gemeente heeft daar een zeer beperkte rol in. Het Nederlandse mestbeleid is eind 2013 aangepast. De belangrijkste maatregelen om het mestoverschot op te heffen zijn:

- Veehouderij en diervoederproducenten verminderen gezamenlijk de hoeveelheid fosfaat in het voer (*bronmaatregel*);
- Veehouders moeten hun mestoverschot laten verwerken (*end-of-pipe*);
- Mest kan worden bewerkt voor de export (*end-of-pipe*);

Volgens deskundigen zal de "mestdruk" in Nederland op termijn toenemen door de nieuwe meststoffenwet. Maar ook door het afschaffen van het melkquotum en mogelijk ook van de dierproductierechten. Hierdoor zouden er meer dieren, dus meer mest en dus ook een groter overschot ontstaan. Voor de be- en verwerking stelt de VR 2014 enkele regels.

In Boekel is sprake van een mestoverschot. Er wordt meer mest geproduceerd dan dat er op Boekelse grond kwijt kan. Nieuwe vormen van ver- en bewerking zijn de komende decennia onvermijdelijk. Op korte termijn zal het overschot niet worden opgelost door alleen de *bronmaatregelen* te treffen. Er moeten ook "end of pipe" maatregelen getroffen worden.

Bronmaatregelen blijven het beste. Dat kan versterkt worden door het stimuleren van de genoemde aanpassing van diervoeders, maar ook meer probiotica. Er zijn echter ook al diverse vormen van ver- en bewerking beschikbaar die een deel van het probleem oplossen. Op bedrijfsniveau, maar ook op regionaal niveau. Er is wel een bepaalde publieke angst ten aanzien van grotere installaties. Bijvoorbeeld ten aanzien van het regionale initiatief van MACE.

Lokaal kan de gemeente ook maatregelen nemen om de mestproblematiek aan te pakken. Grondeigenaren hebben bijvoorbeeld een behoefte aan mest, welke ze van buiten Boekel (kunnen) aanwenden. Terwijl er in Boekel een overschot is. Hier liggen kansen om op lokaal niveau ketens te sluiten. Of in ieder geval beter sluitend te maken. Een (groter) deel van het Boekelse overschot zou dan in Boekel geplaatst kunnen worden.

De vraag is ook wat je als lokale overheid wilt. Wil je grootschalige verwerking? Wil je de mestproducent echt zelf zijn overschot laten oplossen? Wil je lokale ketens sluiten en import en export tegen gaan? Vergisten of bewerken? Het gaat dan niet alleen over een negatief beeld van mest en ver- en bewerking, maar ook over alternatieve economische dragers.

Ministerie van Economische Zaken, december 2013

4.9 Gezondheid

De gezondheid van mens en dier is een leidend principe bij de transitie van de veehouderij. In de BZV zullen de gezondheidsrisico's voor omwonenden op korte termijn vermoedelijk ook een plaats krijgen. Gezondheid komt dan terug in de vorm van de milieuaspecten geur, fijnstof en ook beleving.

Daarnaast wordt op provinciaal en landelijk niveau vooral ingezet op kennis- en expertiseontwikkeling op het gebied gezondheid en veehouderij. Dit staat echter nog in de kinderschoenen. Enkele gemeenten hebben hier proefprojecten voor opgestart.

Nog niet zo lang geleden heeft het Boekelse college besloten om dit aspect in relatie tot de veehouderij en mogelijke maatregelen daarvoor te laten rusten tot meer duidelijk is over de wetenschappelijke verantwoording en juridische houdbaarheid van het gezondheidsaspect in de ruimtelijke ordening en het omgevingsrecht (wabo).

Uit de laatste landelijke onderzoeken, o.a. door het RIVM, en Gezondheidsraad blijkt er wetenschappelijk nog altijd **geen duidelijk relatie** te leggen tussen afstanden, dieraantallen, emissies en de gezondheidstoestand. Dat er **gevolgen kunnen zijn** lijkt echter wel evident. De jurisprudentie geeft echter nog altijd aan dat een (omgevings- of) milieuvergunning niet op basis van gezondheid kan worden geweigerd.

4.9.1 Gezondheidseffectscan (GES)

Er lijkt wel enig concreet zicht te zijn op een rol van gezondheid in de ruimtelijke afweging: het bestemmingsplan dus. Hierover zijn inmiddels enkele juridische uitspraken. Zo zijn er in het bestemmingsplan voor Mill & Sint Hubert gebieden uitgesloten voor ontwikkeling van de veehouderij. De grondslag hiervan zit in de gebiedszonering, zoals opgenomen in de lokale structuurvisie en de bestaande (milieu)belasting op dat gebied.

In het bestemmingsplan buitengebied van Boekel kan een dergelijke afweging en uitsluiting ook worden afgewogen. Dit zal dan een verband moeten houden met de structuurvisie en ten minste de geurverordening. Een gemeentelijk onderzoek naar fijnstof en advisering door de GGD over gezondheid, eventueel in de vorm van een Gezondheid Effect Scan (GES), zal hieraan bijdragen.

4.9.2 Standaard afstandsmaten

Anderzijds lijken planologische regelingen met afstandsnormen voor veehouderijen die niet wetenschappelijk zijn gefundeerd vanuit juridisch oogpunt wel afweegbaar, maar niet altijd juridisch houdbaar. Een normering moet vanuit de wetgever nou eenmaal onderbouwd zijn: waarom is het na 100 meter niet goed en na 500 meter wel? Bernheze heeft een dergelijke regeling in haar bestemmingsplan opgenomen.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de werkwijze van de gemeente Bernheze door Raad van State onhoudbaar wordt geacht: er is onvoldoende wetenschappelijk aanvaarde kennis over de relatie tussen deze afstanden en gezondheid. Het voorzorgsprincipe uit de Wet dieren of de Wet publieke gezondheid biedt onvoldoende grondslag om een dergelijke afstandsmaat in stand te houden.

4.9.3 Gezondheid bij vergunningverlening

De gemeente Oirschot, Gemert-Bakel en Reusel-De Mierden hebben in samenspraak met de GGD en de provincie een meer beleidsmatig concept ontwikkeld dat gebruikt zou kunnen worden bij de vergunningverlening. Zie hiervoor ook bijlage 8.6.

Uitgangspunt van dit toetsingsinstrument is dat gemeenten op grond van de Wet publieke gezondheid verplicht zouden zijn om gezondheid als toetsingsaspect te betrekken bij haar besluitvorming; bij de vergunningverlening én bij de ruimtelijke afweging. Ook het Rijk en de provincie hebben hierin een plicht en andere mogelijke instrumenten, maar dat voert voor deze notitie te ver. Het is echter de vraag of een dergelijk toetsingsinstrument juridisch houdbaar is in zowel het milieuspoor als het ruimtelijke spoor. Voorwaarde hiervoor is in ieder geval dat de gemeente beleid moet vaststellen om het instrument te kunnen toepassen.

Figuur 3 Beschikbare instrumenten in de verschillende fasen in gemeentelijke beleid om gezondheid in bestuurlijke besluitvorming mee te wegen.

Inmiddels is ook door diverse juridische uitspraken van de rechtbank én van Raad van State helder geworden dat de Wet publieke gezondheid geen grond is om een vergunning (bouwen, slopen, milieu of welke andere activiteiten dan ook) te weigeren.

4.9.4 Het "beste instrument" voor gezondheidsbeheersing

Als je iets bruikbaar wilt ontwikkelen waar je veehouderijen ook mee kunt sturen, dan is dat voorsnog de gezondheidseffectscan (GES). Op basis van een gezondheidsscreening (en de fysieke omgevingskenmerken) kun je een gebiedsvisie vaststellen waarin voor verschillende gebieden een bepaalde milieukwaliteit wordt nagestreefd (dus niet een gezondheidsniveau). Hiermee kun je ruimtelijke ontwikkelingen mede sturen en eventueel zelfs tegenhouden. Het blijft echter alleen een ruimtelijk toetsingskader dat niet betrokken kan en mag worden bij de vergunningverlening (bouwen én milieu). Als je de beheersbaarheid wilt vergroten, moet je al "het bouwen" gaan koppelen aan een ruimtelijke afweging: dus alleen nog maar bouwen met een ontheffing of wijziging van het bestemmingsplan. Dit laatste is eigenlijk al via de VR 2014 geregeld door de provincie. Je kunt daar als gemeente echter nog wel verder in gaan.²

Op het moment van opstellen van deze notitie (december 2014) zijn bepaalde zaken juridisch gezien wel duidelijk geworden:

1. Afstandsmaten in de ruimtelijke plannen zijn (nog) niet houdbaar. Er is volgens Raad van State nog onvoldoende aanvaard wetenschappelijk bewijs van een causaal verband tussen gezondheid en veehouderij. En als dat verband al aannemelijk is, dan is er nog geen onderbouwing van de kwantitatieve normering die hieraan gekoppeld moet worden.
2. Gezondheid is in de vergunningverlening niet op te leggen op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg). Jurisprudentie van de diverse rechtbanken en Raad van State hebben dit inmiddels herhaaldelijk bevestigd.
3. In de ruimtelijke ordening mag je niet primair regelen wat al in sectorale wetgeving is geregeld. Geur wordt bijvoorbeeld in de geurverordening geregeld, en mag dus niet in het bestemmingsplan door een andere norm worden aangepast. De Wro biedt alleen ruimte voor aanvullende maatregelen, mits dit verantwoord en onderbouwd is met kwantitatieve feiten en kaders.

² Uit de tussenrapportage "Veehouderij en volksgezondheid. Mogelijkheden om volksgezondheidsaspecten mee te wegen bij vergunningverlening", Milieuoverleg Lokale Overheden (MOLO), juni 2014.

4.10 Omgevingswet

Het rijk is met de betrokken partners al enkele jaren de nieuwe Omgevingswet aan het voorbereiden. In deze wet moeten alle relevante wetten en regelingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving samenkomen in één wet. Dit proces moet in 2018 leiden tot de invoering van de Omgevingswet.

Wetten als de Wro, Wet geurhinder en veehouderij, verordenende regelingen als de APV en ook welstandsbeleid moeten in deze Wet samenkomen in één wettelijk kader voor de fysieke leefomgeving. Doel is onder meer om integrale toetsing van plannen én vergunningen meer nadruk te geven. Vooral ten aanzien van vergunningen biedt de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) daartoe nog onvoldoende mogelijkheden.

Het nieuwe bindende plan dat in deze wet opgenomen moet worden, het omgevingsplan, gaat naar een meer integraal toetsingskader toe. Vergunningen moeten aan alle relevante regels uit dat plan worden getoetst. Of je nu alleen gaat bouwen of iets gaat kappen. Gemeenten bepalen ook veel meer zelf wat er in een gebied en dus in het plan relevant wordt geacht. Op die aspecten zal getoetst moeten worden.

Ten aanzien van aspecten zoals gezondheid lijkt deze wet straks nieuwe mogelijkheden te bieden om meer te sturen en te toetsen op andere aspecten die van belang zijn voor een "goede fysieke leefomgeving". Het gaat niet alleen meer om een "goede ruimtelijke ordening". Ook kunnen er straks naast de traditionele kwantitatieve regels (hard en meetbaar) ook meer kwalitatieve regels worden toegepast. Bijvoorbeeld bij ontwikkelingen.

Aangezien deze wet nog voorligt bij de Tweede Kamer en ook nog naar de Eerste Kamer moet, gaat het hier te ver om verder op dit instrument in te gaan. De Omgevingswet lijkt echter wel meer mogelijkheden te gaan bieden en sluit ook beter aan bij het Boekels model.

5 Regionaal overleg urgentiegebieden

Begin 2014 heeft gedeputeerde De Boer in drie overleggen gemeenten benaderd die volgens een eerste inventarisatie mogelijk urgentiegebieden hebben. Hiervan is verslag gemaakt. Op hoofdlijnen is daaruit het volgende naar voren gekomen.

5.1 Urgentie onderkend

De betrokken gemeenten onderkennen dat er in bepaalde gebieden een bepaalde urgentie is of kan zijn. Wat dat betreft delen zij de urgentie uit de brief van de SDP³ en willen ze ook aan de slag om overbelaste situaties op te lossen.

Door de gemeenten is ook aangegeven dat het huidige instrumentarium hierop wordt ingezet en dat het vaak om specifieke knelgevallen gaat. Niet zozeer om een echt gebiedsprobleem. De vraag is dan of je een gebiedsplan moet hebben en of je het probleem op zich niet te veel opblaast? Een groot gebied kent meer en grotere problemen en des te meer meningen zijn er. Verbeterplannen worden dan niet uitvoerbaar en erg kostbaar. Gemeenten verwachten ook met het huidige instrumentarium het hogere doel, een meer verantwoorde veehouderij, dichter bij de werkelijkheid te kunnen brengen.

5.2 Draagvlak gemeenten

Geen van de gemeenten heeft urgentiegebieden in de begroting staan. Investerings- en prioritering moeten door de gemeenteraden worden geregeld. Dit verschilt per gemeente. De raden moeten hierover nog worden geïnformeerd. Ondersteuning door het "urgentieteam" gaat echter uit van urgentiegebieden als gegeven. Er is geen ondersteuning voor de aanwijzing ervan.

Het is tegelijkertijd van belang dat de overheid betrouwbaar is. Als je een gebied aanwijst, dan moeten er ook middelen en instrumenten zijn om het verbeterplan uit te voeren. Bij sommige partijen zijn wat dat betreft inmiddels ook al verwachtingen gewekt. Zonder dat daar überhaupt iemand geld of instrumenten voor heeft.

Het continu veranderende beleid van de overheid, zowel van de provincie als van gemeenten, beperkt het draagvlak voor urgentiegebieden enorm. In 2005 worden de reconstructieplannen en de LOG's vastgelegd. Met de bijhorende gereedschapskoffer en gaan gemeenten aan de slag met het ver- en zelfs inplaatsen van veehouderijen in LOG's. Vervolgens legt de provincie in 2010 een bouwstop op en legt ze de hele veehouderij aan banden. Ook in de LOG's. En in 2014 introduceert het Brabantberaad (o.a. provincie én gemeenten) het urgentiegebied. Vooral de LOG's lijken de gebieden met een kennelijke overlast te zijn. Los van andere incidentele plekken. De gemeente moet kritisch zijn met het aanwijzen van urgentiegebieden.

5.3 Termijnen niet haalbaar

Vrijwel alle gemeenten geven aan dat urgentiegebieden niet aangewezen kunnen zijn vóór de zomer 2014. Zeker niet als er een zorgvuldig proces gevoerd moet worden en de drie genoemde indicatoren goed onderzocht moeten worden.

Ook het opstellen van verbeterplannen wordt niet haalbaar geacht voor het einde van 2014. Niet inhoudelijk én niet procedureel. Ook dit is strijdig met de zorgvuldigheid. Daarnaast

---

³ SDP: Stuurgroep Dynamisch Platteland

moeten alle partijen betrokken worden bij het proces. Dit kan niet op zo'n korte termijn. Ook de bijdrage die betrokken partijen moeten leveren wordt als niet reëel beschouwd.

De uitvoering zal veel langer duren dan geschetst. De reconstructie heeft de laatste 10 tot 15 jaar geleerd dat dergelijke processen veel tijd vergen. De processen per individueel geval zijn daarvoor te complex. Het streven naar geen enkele overbelaste situatie in 2020 is erg ambitieus. Het gebrek aan budgetten bij de gemeente speelt hierbij een grote rol.

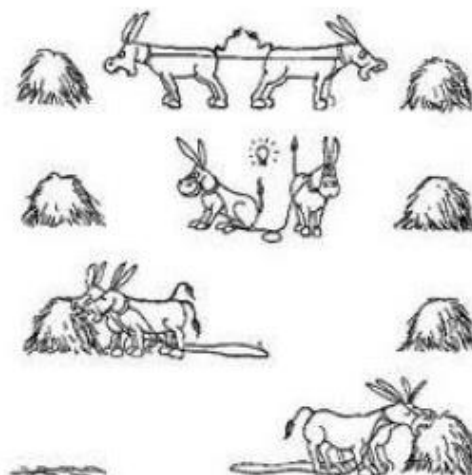
5.4 Beperkt middelen voor uitvoering

De provincie en Brabantberaad ondersteunen via het "urgentieteam". Het team neemt zelf geen initiatief. Het team gaat aan de slag op verzoek van partijen. Vaak de gemeente. Het urgentieteam kan ondersteunen op gebied van:

1. De aanpak om te komen tot een verbeterplan: hoe kom je tot een verbeterplan?
2. De procesbegeleiding bij urgentiegebieden;
3. Een overzicht van beschikbare instrumenten (juridisch, financieel, procesmatig);
4. Het aanpakken van concrete knelpunten.

De uitvoering van verbeterplannen kost echter het meeste geld. Hiervoor moet geld komen, anders heeft een verbeterplan geen zin. Het aanwijzen van gebieden heeft zonder geld geen zin. De noodzakelijke capaciteit en middelen moeten ergens vandaan komen. Andere taken blijven dan liggen of er moet extra ambtelijke capaciteit komen. Het urgentieteam verzet slechts een klein deel van het werk is de verwachting.

De gemeenten willen ook geen inbreuk doen op lopende omgevingsvergunningen. Deze moeten afgehandeld worden, ook al kan dat tot nieuwe overlast leiden. Juridisch zijn er geen instrumenten beschikbaar om dit te voorkomen.

5.5 Geen instrumenten voor dierstop

Bij de nieuwe afspraken is afgesproken dat er tot de verbeterplannen geen nieuwe overlast bijkomt. Dit zou een dierstop moeten zijn in de ogen van de partijen. Dit is juridisch echter niet uitvoerbaar. Ook niet door een voorbereidingsbesluit. Dan nog moet de gemeente een omgevingsvergunning voor milieu gewoon afgeven en kan de belasting stijgen.

Provincie en gemeenten moeten hiervoor naar het Rijk om de juiste juridische kaders te scheppen. Deze "belofte uit het Brabantberaad" is niet waar te maken, zonder aanpassing van de diverse wetten. De eerste ontwerpversie van de nieuwe Wet dieren lijkt daar echter ook geen verbetering in te bieden, omdat er nog altijd een wetenschappelijke onderbouwing door de wetgever wordt gevraagd om gebieden op slot te kunnen gooien. Los van de diverse andere onuitvoerbare problemen die zijn geconstateerd. Zie ook paragraaf 3.4.

5.6 Aanpakken stilzitters en handhaving

Alle partijen in een gebied moeten hetzelfde beeld hebben van de huidige toestand. Anders gaat het in het proces alleen maar over getallen. Net als bij de dialoog tussen boer en burger in Boekel begin 2013. Dit wordt door het regionaal overleg (door experts in de dialoog en van het urgentieteam) bevestigd. Bestanden en uitgangssituatie moeten geschoond zijn van achterhaalde data.

Handhaving van stilzitters die niet aan de wettelijke eisen voldoen is dan van groot belang. Dit kost inzet en geld. Oude stallen en lege vergunningen krijg je vaak pas weg als je de stilzitters iets kunt bieden. De naam zegt het immers al: deze partijen nemen niet zelf het initiatief om in welke richting dan ook te ontwikkelen. Voor deze mensen is het vaak ook een kwestie van emotie en een bepaalde (vermeende) bedrijfswaarde die men niet los kan laten.

5.7 Milieuwetgeving

Gemeenten geven aan dat de milieuwetgeving ongewenste mogelijkheden biedt. Hieronder worden concreet de 50%-regeling bij bestaande overbelasting geur en de interne saldering binnen bedrijven genoemd. Beide regelingen staan haaks op (sub)doelen van een verantwoorde veehouderij. Te weten het oplossen van alle overbelaste situaties en het nastreven van een verantwoorde veehouderij in z'n geheel.

Van belang is wel om bedrijven ontwikkelingsruimte te blijven geven. Alleen dan zijn er mogelijkheden om overbelaste situaties terug te dringen. Het dichttimmeren van alle mogelijkheden leidt tot stilstand. En duidelijk is dat stilstand probleemsituaties niet zal oplossen. Dit wordt door de gemeenten onderkend.

Dergelijke regelingen zijn wettelijk verankerd. De bal ligt daarvoor bij het Rijk. De gemeenten zullen samen met de provincie en andere partijen deze problematiek op de landelijke agenda's moeten krijgen.

5.8 Beleving en communicatie

Om de beleving te objectiveren moet je beschikken over een goede klachtenregistratie en –afhandeling. Hiermee krijg je zicht op de werkelijke beleving en problemen. Gemeenten geven allemaal aan dat de "knelgevallen" wel bekend zijn bij de gemeente. Dat is in Boekel ook het geval.

Vervolgens moet je in de urgentiegebieden de partijen het gesprek laten voeren. De gemeente, BMF, ZLTO of andere belangenvertegenwoordigers horen hier in principe niet bij. De mensen die er zelf wonen en werken wel. Gemeenten kunnen het proces wel faciliteren, maar het is in eerste instantie aan de ondernemer(s) en/of de bewoners. Het urgentieteam of andere onafhankelijke gespreksleiders kunnen de dialoog ondersteunen.

Voor de overheid moet duidelijk communiceren wat ze met een gebied wil. Maak je er een urgentiegebied van, dan hoort daar een vervolg bij. Ván en vóór iedereen. Benader je de zaken alleen op bedrijfsniveau, dan is er geen sprake van een "urgentiegebied". Je spreekt dan van een "knelgeval". In beide gevallen mag en moet je ook andere acties van partijen verwachten.

5.9 Ander beleid levert resultaat op

De gemeenten geven vrijwel allemaal aan dat zij beschikken over aangescherpt geurbeleid. De normen zijn strenger dan wettelijk voorgeschreven. Dit heeft effect, maar om het gewenste geurniveau te halen is vooral tijd nodig.

Sommige gemeenten passen ook al andere concrete maatregelen toe. Bijvoorbeeld afstandsnormen in het bestemmingsplan. Of inzet op en begeleiding bij ontwikkelingen. Andere gemeenten boeken resultaat met verruimd VAB-beleid of scherpere handhaving. Volgens die gemeenten bereiken deze maatregelen meer dan een mogelijk verbeterplan. In ieder geval met veel minder middelen.

5.10 Regionaal standpunt Agrifood Capital

In augustus 2014 zijn de betrokken bestuurders uit het regionale overleg Agrofood capital naar buiten gekomen met een standpunt ten aanzien van maatregelen om naar een meer verantwoorde veehouderij toe te werken. Daarin wordt de integrale lijn van deze notitie ook gevolgd: een integrale aanpak die tot concrete resultaten kan leiden en voor gemeenten en andere partijen ook uitvoerbaar is. Daar waar van toepassing moet ook regionaal beleid worden uitgewerkt. De regio wil zich niet zo maar verbinden aan bepaalde termijnen en restrictieve instrumenten. Er moet ook ruimte en toekomst voor de veehouderij zijn. Waar mogelijk kan laaghangend fruit geplukt worden. De sector moet samen met andere partijen investeren in een meer verantwoorde of zorgvuldige veehouderij. Daar waar echt nodig kunnen bepaalde maatregelen getroffen worden of instrumenten worden ingezet, zoals het urgentiegebied. Dat vergt echter ook een bepaalde zorgvuldigheid en afstemming met elkaar. Maar het begint ook al met strikter handhaven en leren van elkaar.

Concreet is Agrifood Capital ook al in de zomer van 2014 begonnen met een plan van aanpak voor deze integrale aanpak. Hiervoor worden de individuele gemeenten ook bevraagd. Ook de (financiële en ambtelijke) ruimte en geldende beleid is daarbij van belang.

5.11 Samengevat

Uit het regionale overleg komt naar voren dat de meeste gemeenten eerder willen focussen op andere maatregelen dan op urgentiegebieden. Hiervoor zijn geen middelen en capaciteit beschikbaar. Geurverordening, Verordening Ruimte, het bestemmingsplan, strategisch overleg en de dialoog lijken effectief te (kunnen) zijn.

Door alle gemeenten wordt nadrukkelijk onderkend dat er in bepaalde gebieden of bij specifieke bedrijven overbelaste situaties voorkomen of kunnen komen. Het aanpakken van vergunde situaties is moeilijk en gebonden aan de goodwill van betrokkenen. Zo ook het aanpakken van de stilzitters. Dit vraagt op zich al veel inzet. Maar ook juridisch sterke instrumenten.

Tot slot worden de termijnen voor urgentiegebieden uit het Brabantberaad als niet realistisch beschouwd. De reconstructie is al sinds 2005 in uitvoering. Na jaren van voorbereiding en met een uitgebreid instrumentarium (geld, mensen, procedures, plannen). De uitvoering loopt nog steeds. Neem de verplaatsingen naar het LOG in de gemeente Boekel. Toentertijd bleek het met die instrumenten al een uitermate gecompliceerde en langlopende opgave. Deze instrumenten ontbreken op dit moment.

Vrijwel alle gemeenten blijven inzetten op de lopende processen en bestaande effectieve instrumenten. De inzet op urgentiegebieden en verbeterplannen zal in de meeste gemeenten beperkt zijn en zich vooral op incidentele bedrijven richten is de verwachting.

In het volgende hoofdstuk gaat deze notitie in op wat er wel en niet in Boekel al aan inzet wordt geleverd en/of uitgevoerd. Dit leidt uiteindelijk in een advies voor enkele concrete maatregelen die in en door de gemeente Boekel genomen zouden kunnen worden om te werken aan een verantwoorde veehouderij.

6 Boekelse maatregelen anno 2014

Enkele van de concrete maatregelen uit vorige hoofdstuk zijn in de gemeente Boekel al in werking. Ze leveren een bijdrage aan een meer verantwoorde veehouderij. Instrumenten die al langere tijd worden ingezet komen met name voort uit de reconstructie.

De volgende paragraaf gaat in op wat er in Boekel allemaal al gebeurd of gebeurd is. Daarna wordt een aantal maatregelen benoemd die in Boekel nog ingezet kan worden. Waarbij de gemeente de regie heeft of kan hebben.

6.1 Wat doet Boekel al?

De gemeente Boekel is op diverse fronten al langer bezig met het streven naar een meer verantwoorde veehouderij. In 2005 is de duurzaamheidstoets voor de veehouderij al opgenomen in het huidige bestemmingsplan Buitengebied; ontwikkelen onder voorwaarden. Inmiddels blijken er andere en meer aspecten relevant te zijn en heet deze "**duurzame veehouderij**" inmiddels ook "**verantwoorde veehouderij**". Boekel heeft afgelopen decennium ook hard gewerkt aan de uitvoering van de reconstructie. Bedrijfsverplaatsingen, sanering van belastende veehouderijen, concentratie van milieubelasting in gebieden waar de minst gevoelige functies zijn, et cetera.

De gemeenteraad heeft nog niet zo lang geleden de duurzaamheidsagenda vastgesteld. Hieronder begrepen een schematisch overzicht van alle aspecten die van belang zijn voor een verantwoorde veehouderij. De raad heeft hiermee een eerste aanzet gegeven voor diverse uitvoeringsmaatregelen om tot die "**verantwoorde veehouderij**" te komen in Boekel.

Duurzame landbouw\veehouderij in Boekel: Economisch perspectief met maatschappelijk draagvlak

6.1.1 Brabants Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (§ 4.2)

Door het toepassen van de BZV moeten bestaande bedrijven investeren in een zorgvuldige veehouderij als ze willen ontwikkelen. Dit is gekoppeld aan de omgevingsvergunning voor

bouwen. Door de directe werking van deze regels is de gemeente Boekel hieraan gebonden. Per september 2013 wordt hier ook in Boekel uitvoering aan gegeven.

6.1.2 Dialoog veehouder met omgeving (§ 4.3)

Hetzelfde geldt ook voor het voeren van een dialoog op bedrijfsniveau. Ook dit is in gang gezet via de VR 2014. Bouwen van nieuwe stallen kan alleen als er ook met de omgeving gesproken is over eventuele problemen in of met de omgeving.

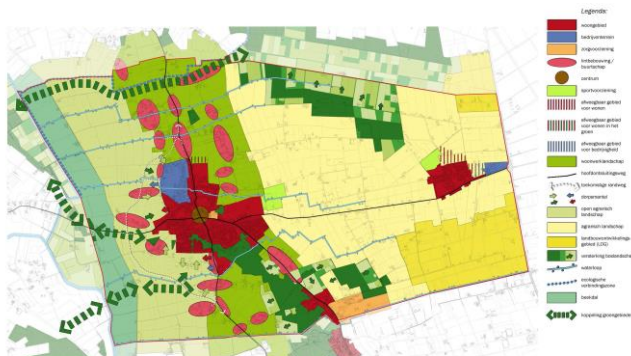
De gemeente kan een standpunt innemen over de vraag of en wanneer die dialoog "zorgvuldig" is gevoerd. Hiervoor kan bijvoorbeeld een protocol worden opgesteld of kunnen voorwaarden worden geformuleerd. Op dit moment lijkt het nog niet nodig om dergelijke "zorgvuldigheidseisen" vast te gaan leggen.

In een uitzonderlijk geval kan de gemeente zelf actief deelnemen aan die dialoog. Dat laatste is alleen het geval als de gemeente ook een actief aandeel heeft in het probleem of het oplossen daarvan. Hierbij moet gedacht worden aan de rol van de gemeente als handhaver, bevoegde gezag of vergunningverlening.

De gemeente is op gebiedsniveau vaak de initiator voor een dialoog. Het gaat dan niet zozeer over een bedrijfsontwikkeling, maar bijvoorbeeld over een te hoge milieubelasting, een gebiedsontwikkeling of beleidsvorming. Urgentiegebieden kunnen ook een aanleiding voor een dialoog tussen boeren en burgers in een gebied zijn.

6.1.3 Geurgebiedsvisie en –verordening (§ 4.5)

Boekel heeft de geurnormen eind 2012 naar beneden aangescherpt. De gemeente heeft een concrete maatregel genomen om geuremissie te beperken. Dit beperkt de ontwikkelruimte voor bedrijven. Meestal leidt dit ook tot een meer verantwoorde veehouderij. Maar niet altijd, want soms kunnen andere aspecten dan geur juist verslechteren. Een uitbreiding met minder geurbelasting hoeft niet per definitie ook duurzaam op het gebied van bijvoorbeeld het energiebeheer, dierwelzijn of gezondheid te zijn. Of een afname van fijnstof.

6.1.4 Gebiedsprofilering – structuurvisie Boekel (§ 4.6)

In de Structuurvisie, maar ook de Geurgebiedsvisie en Vitaal Buitengebied Boekel zijn gebieden aangewezen die primair agrarisch zijn. En gebieden waar ook andere functies ruimte hebben. Dit is in wezen een gebiedsprofilering. In meerdere beleidskaders die bepalend zijn voor de uitvoering van het beleid. Een

bestemmingsplan kan bijvoorbeeld niet strijdig zijn met de eigen structuurvisie.

6.1.5 Vitaal Buitengebied (§ 4.7)

In 2013 heeft de gemeenteraad de beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel vastgesteld: ruimte voor ontwikkeling, mits daar kwaliteitsverbetering tegenover staat. Zonder daarbij op voorhand hokjes te definiëren om functies, bestemmingen of wat dan ook op voorhand te begrenzen. Hiermee wordt veel ruimte gelaten voor nieuwe economische activiteiten. Het initiatief ligt wel bij de ondernemer. Hiermee wordt aan de stoppende boer en ook andere partijen ruimte gegeven voor een nieuw perspectief. Tegelijkertijd wordt de kwaliteit van de woon- en leefomgeving verbeterd.

6.1.6 Duurzaamheidsagenda

In maart 2013 heeft de gemeenteraad van Boekel de duurzaamheidsagenda vastgesteld. Hierin zijn onder andere ook activiteiten opgenomen om speerpunt 4, een duurzame agrarische sector, te bereiken. Deze activiteiten zijn gericht op de gemeente Boekel.

	Actie	2013	2014	2015	2016
16	<i>Uitgangsnote duurzame agrarische sector opstellen</i>				
17	<i>Actualiseren duurzaamheidstoets locaties I.V.</i>				
18	<i>Houtachtige biomassa bevorderen</i>				
19	<i>Zonnepanelen op boerendaken (RMB)</i>				
20	<i>Gebiedsopgave de Peelhorst</i>				
21	<i>Duurzame ontwikkeling promoten bij agrarische bedrijven</i>				
	<i>De activiteit is nog niet gestart of is al beëindigd en er kan geen beroep op worden gedaan.</i>				
	<i>De activiteit is beëindigd, maar er kan nog een beroep worden gedaan op het resultaat.</i>				
	<i>De activiteit is aan de gang.</i>				

De stand van zaken medio 2014 is als volgt:

16. *Dit betrof de dialoog tussen boer en burger over de toekomstige landbouw. Dit traject is inmiddels gestopt. Er is geen concrete notitie uit voort gekomen. Voorliggende notitie moet gezien worden als een gemeentelijke uitwerking van deze dialoog en de aspecten die daarin naar voren zijn gekomen. De opgedane kennis wordt verder voor zover mogelijk in het bestemmingsplan Buitengebied 2016 toegepast;*
17. *Dit betreft de BZV uit de VR 2014. Deze werkt direct door op omgevingsvergunningen. De BZV is een zich dynamisch instrument, waar steeds meer meetbare aspecten een plaats in krijgen. De gemeente hoeft dit alleen maar te volgen en de BZV toe te passen;*
18. *Loopt;*
19. *Loopt;*
20. *De gemeente volgt dit regionale traject. Het is geen gebiedsplan, maar een traject gericht op ontwikkelingen in de veehouderij. Hieruit wordt vooral kennis geput;*
21. *Nog niet opgestart.*

6.1.7 Milieuvergunningen

De gemeente Boekel heeft haar vergunningenbestand goeddeels op orde. Het web-BVB, het provinciale registratiesysteem voor vergunningen met dieren, is actueel en wordt bij formele vergunningprocedures ook steeds bijgewerkt. Dit wordt binnen de reguliere werkzaamheden van de gemeente gedaan door de Omgevingsdienst.

Dit laat onverlet dat vergunningen niet allemaal in overeenstemming zijn met de werkelijkheid. De werkelijkheid is soms anders dan op papier geregeld. Bijvoorbeeld bij gestopte bedrijven, maar ook bij actieve bedrijven. Meestal trekken ondernemers niet meteen hun vergunning in als ze stoppen of verwerken ze alle veranderingen gelijk. Ook al hebben ze stallen gesloopt en/of dierrechten verkocht.

6.2 Wat kan Boekel nog doen?

De gemeente Boekel kan op andere gebieden nog dingen doen om op weg te gaan naar een steeds meer verantwoorde veehouderij. Er zijn echter ook maatregelen die Boekel niet kan of wil nemen. Of deze hebben geen of een zeer beperkte meerwaarde.

6.2.1 Het terugdringen van overlast: milieuwetgeving (§ 4.1)

De gemeente Boekel kan nauwelijks invloed uitoefenen op de wetgeving. Vanuit de organisatie en bestuur kan daar hoogstens aandacht voor worden gevraagd bij de wetgever. Dit wordt reeds op meerdere fronten gedaan en blijft de gemeente ook doen. Hier valt niet heel veel te winnen, anders dat bepaalde onderwerpen op de agenda van de landelijke politiek komen. Voorbeelden zijn:

- het aanpassen van de Wet Milieubeheer als het gaat om de zogenaamde 50%-regeling bij bestaande overbelasting van geur door een veehouderij;
- het interne salderen binnen een inrichting, waardoor een bestaande stal gebruikt kan worden conform verouderde milieunormen, als er maar een nieuwe (meer verantwoorde) stal op de vergunning staat;
- Het versoepelen van de mogelijkheden om niet gerealiseerde vergunningen in te trekken. Onder de huidige wetgeving geniet de vergunninghouder relatief veel bescherming en ligt alle bewijslast bij de overheid;

Door wettelijke bepalingen, bestuurlijke daadkracht en prioritering van de gemeente is de feitelijke uitvoering van genoemd voorbeeld moeilijk af te dwingen door de gemeenten. De gemeente kan niemand dwingen om te bouwen. Hoogstens een vergunning intrekken als er niets gerealiseerd wordt. Dat is financieel bestuurlijk vaak lastig. Zolang een vergunning verleend is voldoet de ondernemer op papier gewoon aan de normen.

6.2.2 Dialoog met omgeving (§ 4.3)

De gemeente heeft in 2013 een dialoog opgestart tussen boeren en burgers in Boekel. Mede gericht op het bestemmingsplan Buitengebied, maar vooral ook om een antwoord te zoeken op de vraag waar de veehouderij naar toe moet / gaat. Het is van groot belang om in gesprek te blijven met alle partijen. Vooral om een gedragen beleid op te kunnen stellen. Dit blijft ook zo. Concreet kan de gemeente investeren in een dialoog over de volgende zaken:

- Urgentiegebieden: zijn er gebieden in Boekel waar zoveel overlast is dat hier alle partijen tijd, geld en energie in willen steken om die overlast weg te halen?
- Concrete knelpunten in Boekel: zijn er in Boekel concrete knelpunten (lees: bedrijven) die aangepakt moeten worden voor milieubelasting / feitelijke overlast?
- Bestemmingsplan Buitengebied: welke (ontwikkel)ruimte moet je behouden en/of bieden in het nieuwe bestemmingsplan? En welke functies zijn in bepaalde gebieden wel of niet toelaatbaar?
- Evaluatie Geurverordening: moet de geurverordening na 2 jaar werking aangepast worden?

Een door de gemeente opgezette dialoog veronderstelt ook vervolgactie(s). Het is van groot belang om vooraf duidelijkheid te geven wat men van zo'n dialoog mag verwachten. Vooral ten aanzien van vervolgactie(s) door alle partijen. Als er geen middelen voor vervolgacties zijn, heeft een dialoog ook weinig zin. Anderzijds kan een goed gesprek met elkaar ook tot hele simpele en praktische aanpassingen leiden. Bijvoorbeeld het afdekken van ruwvoer, omdat dat gewoon sterk ruikt. Of het vermijden van nachtelijk verkeer, omdat de burens wakker worden van diergeluiden of het laden en lossen.

Zoals in paragraaf 6.1.2 reeds gesteld kan de gemeente ook iets doen met een soort van protocol voor een "zorgvuldige dialoog" met de omgeving bij een omgevingsvergunning. Vanuit de raads werkgroep voor het bestemmingsplan Buitengebied is aangegeven dat deregulering ook een groot goed is. Alleen als dialogen niet zorgvuldig lijken of blijken te verlopen, is het wellicht wenselijk enkele spelregels te formuleren.

6.2.3 Bouwvolume en bouwblok (§ 4.4)

Bij de herziening van het bestemmingsplan kan de gemeente overwegen om extra maatregelen te nemen om tot een verantwoorde veehouderij te komen. Dat kan bijvoorbeeld door de volgende maatregelen:

- Het aanpassen van bestaande bouwblokken;
- het opnemen van afstandscriteria in relatie tot overlast en/of gezondheid;
- het stellen van voorwaarden aan het bouwen;
- het wegnemen van latente ruimte.

Deze afweging maakt de gemeente in de kadernota voor het bestemmingsplan. Dit staat op de planning en wordt ook als een effectieve en een hanteerbare maatregel gezien.

6.2.4 Nadere gebiedsprofilering (§ 4.6)

Op grond van de structuurvisie kan de gemeente een nadere gebiedsprofilering maken. Hierbij geeft de gemeente concreter aan of bepaalde gebieden wel of niet geschikt zijn voor ontwikkeling van de veehouderij. Je kunt hier geen wettelijke voorwaarden aan koppelen, maar wel een uitvoeringsprogramma of iets dergelijks. Een gebiedsprofiel is een soort van beleidslijn of –visie.

Een dergelijk gebiedsprofiel lijkt weinig toegevoegde waarde te hebben. Vooral omdat de gemeente aan de gang gaat met het bestemmingsplan. Daarin kan en mag de gemeente soortgelijke zoneringen opnemen. Bijvoorbeeld de zonering "beperking veehouderij" uit de VR 2014. Op grond van ruimtelijke ontwikkeling van de komgebieden verdient het aanbeveling om deze zone "beperkingen veehouderij" te heroverwegen. Uitbreiding van enkele stedelijke gebieden sinds 2005 heeft de zonering van de extensiveringgebieden achterhaald: de dorpsrand is dichterbij bestaande bedrijven komen te liggen, welke niet in het oude extensiveringgebied liggen. Net als destijds moet dit in een zorgvuldig proces gebeuren. Overleg met betrokken bedrijven is daarbij erg wenselijk. Flankerend (overgangs-) beleid moet hierbij niet uitgesloten worden.

6.2.5 Mestverwerking en –bewerking (§ 4.8)

De geproduceerde mest is en blijft een bijproduct van de veehouderij. De huidige technologie maakt van mest echter ook een nieuwe economische drager. Mest wordt niet meer alleen als afval gezien, maar steeds meer als grondstof. Hier moet je als Boekel iets mee. Hier liggen kansen voor de Boekelse economie.

De komende decennia zal het aanbod nog altijd hoger blijven dan de maximale afzet op de Boekelse landbouwgronden. Ook al gaan we in rap tempo naar een meer verantwoorde veehouderij. Het is niet aannemelijk dat de veestapel op korte termijn dusdanig wordt teruggebracht dat er geen mestoverschot meer is.

Boekel moet sowieso iets gaan vinden van hoe er binnen de gemeente met mest mag worden omgegaan: mag mest (hier) verwerkt, bewerkt, vergist, opgeslagen of wat dan ook worden? En zo ja, hoe dan? Welke alternatieven wil de gemeente eventueel promoten? De gemeente kan bijvoorbeeld de volgende maatregelen stimuleren / nemen:

- Het verwerken van mest tot compost of plantaardige plantenbakjes en andere nevenactiviteiten met mest als grondstof in het bestemmingsplan toestaan;
- Toestaan dat loonwerkers mest op een strategische plek verzamelen om in het seizoen binnen Boekel uit te rijden. Dus een soort van "gemeenschappelijk mestdepots";
- Grootschalige mestbewerking en –verwerking toestaan?

Of wil je als gemeente alle veehouders gewoon verantwoordelijk blijven houden voor hun eigen mest? Enkele van deze vragen kun je in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied beantwoorden. Andere vragen blijven echter ook afhankelijk van de wetgeving. Kleinschalige ontwikkelingen die het mestprobleem mede oplossen en een positieve economische impuls kunnen geven, kunnen positief worden benaderd. Zeker als er nauwelijks impact op de omgeving is. Het bestemmingsplan moet hier ruimte voor bieden. Zwaardere ontwikkelingen kunnen via een herziening van het bestemmingsplan aan de orde komen. Maar wel onder

een zorgvuldige en integrale afweging. De raads werkgroep bestemmingsplan Buitengebied is geen voorstander van mestvergistingsinstallaties in (en buiten) de gemeente Boekel.

Het bestemmingsplan Buitengebied hoeft echter geen uitsluitel te geven over alle oplossing voor het mestprobleem. Het niet opnemen van grootschalige mestverwerking of andere opties wil niet zeggen dat het planologisch per definitie is uitgesloten. Juist omdat de opties en gevolgen voor de omgeving van al die opties niet te voorzien zijn, is het raadzaam om geen directe mogelijkheden en bijhorende voorwaarden te formuleren.

6.2.6 Stoppers

De gemeente kan meer inzetten op stoppende veehouderijen. Deze bedrijven moeten iets voor de toekomst. Vaak weet de boer niet wat hij er mee aan moet. Deze bedrijven leggen een relatief hoge milieudruk op de omgeving, omdat er niet meer in nieuwe systemen wordt geïnvesteerd.

Een actieve benadering van deze bedrijven op grond van de BOP-plannen (de verplicht gestelde bedrijfsontwikkelingsplannen uit de Wet milieubeheer) kan het feitelijk stoppen of omschakelen naar andere functies versnellen. Hiervoor is wel een concrete aanpak nodig. Dat kan via ambtelijke inzet, maar ook via de lokale ZLTO of adviseurs. Inmiddels (mei 2014) is de Omgevingsdienst (controle en handhaving milieu) bezig met het uitwerken van een plan van aanpak voor de stoppers. Dit zou binnen de budgetten van milieuhandhaving moeten gebeuren. De verdeling binnen van het werkplan milieuhandhaving verschuift daarmee.

6.2.7 Intrekken vergunningen

In de praktijk blijken er nog altijd (milieu)vergunningen te bestaan die feitelijk niet zijn uitgevoerd of niet meer uitgevoerd worden. Elk jaar stoppen er weer bedrijven. Het intrekken van de vergunning is dan niet het eerste waar de ondernemer aan denkt. Door de beperkte inzet op bedrijfscontrole loopt het intrekken van vergunningen achter de feiten aan. Als boeren niet willen is het ook lastig om vergunningen in te trekken door juridische verplichtingen die de gemeente heeft. Hierdoor verschilt de werkelijke milieubelasting ook met de administratieve milieubelasting. In het handhavingsbeleid voor 2015 en verder is inmiddels extra aandacht voor de zogenaamde stoppers en stilzitters opgenomen.

Door meer en ook onaangekondigde controles op veehouderijen uit te voeren wordt het intrekken van vergunningen makkelijker. Lege vergunningen blijven dan ook niet zo "lang op de plank liggen". Ook het vergelijken van milieuvergunningen met bouwvergunningen en het bestemmingsplan kan hieraan bijdragen. Dit kost wel extra capaciteit. Op basis van parate kennis van medewerkers kan er eventueel ook gericht gecontroleerd worden.

Bij de herziening van het bestemmingsplan maakt de gemeente ook een inventarisatie van de huidige situatie. Een analyse van vergunningen hoort daar ook bij. De gemeente kan als maatregel nemen om lege milieuvergunningen die uit dit proces naar voren komen, of vreemde situaties, voor te leggen voor een eventuele intrekkingsprocedure. Zeker als de bestemming ook wordt aangepast.

6.2.8 Gezondheid

De bescherming van de publieke gezondheid is ook een taak van het gemeentebestuur. Het blijft echter moeilijk om een juridische link te leggen tussen de Wet milieubeheer of een omgevingsvergunning enerzijds en gezondheidsaspecten anderzijds. De Raad van State staat dit niet toe. Volgens deskundigen ligt de sterkste (juridische) relatie en afweging in het ruimtelijke spoor. Hiervoor moet de gemeente wel beleid vaststellen. Of dat allemaal houdbaar is, moet in de praktijk nog blijken. Een ruimtelijke zoneringen op basis van een gezondheidsscan (GES) lijkt mogelijkheden te bieden. Concrete normen in een traditioneel

bestemmingsplan, in afwijking van wettelijke regelingen die daarin al voorzien, is juridisch niet toegestaan.

Boekel kan er voor kiezen om het "toetsingsinstrument" van de gemeenten Oirschot, Gemert-Bakel en Reusel-De Mierden toe te gaan passen. Ook hiervoor is echter eerst een vastgesteld beleidskader noodzakelijk. Wat vindt de gemeente voor gezondheid een aanvaardbaar niveau en wat niet meer? Deze specifieke systematiek baseert zich op zowel kwantitatieve als op kwalitatieve normen en maatregelen. Om bij de vergunningverlening en in het ruimtelijke spoor op enig moment te kunnen zeggen of een ontwikkeling wel of niet aanvaardbaar is vanuit het aspect gezondheid, moet dit beleidskader vastliggen.

Sommige gemeenten hebben concrete maatregelen genomen. Van afstandsnormen tot de introductie van een "gezondheidstoel". De gemeente Boekel moet deze maatregelen niet kopiëren: de meeste zijn door de rechter vernietigd.

Concreet onderzoek uitvoeren naar gezondheid als toetsingskader in de vergunningen of het ruimtelijke spoor gaat voor een gemeente als Boekel ver: de kosten zijn hoog en het proces langdurig. Hierbij moet overwogen worden dat ook het Rijk werkt aan de aanpassing van wetgeving om gezondheid een betere plaats te geven. Primair moet daarvoor de Wet milieubeheer en straks de Omgevingswet ingezet worden. Als regiegemeente is het beter om mee te liften met andere onderzoeken en initiatieven door derden op dit gebied.

In het plan-MER heeft gezondheid wel een volwaardige positie. Het is een toetsingsaspect waar de commissie voor de m.e.r. steeds meer op stuurt en adviseert. Als er een plan-MER bij de planvorming nodig is, dan biedt dat mogelijkheden om beleidskeuzes te maken in de planvorming. Je mag echter nog altijd niet met (aangepaste) normen gaan werken. Dit houdt in dat je op basis van de integrale milieufweging (dus niet alleen gezondheid!!!) bijvoorbeeld bepaalde ontwikkelingen of gebieden kunt uitsluiten als daarmee de gezondheid in het gedrang zou kunnen komen en dit onaanvaardbaar wordt. Dit moet wel aannemelijk gemaakt en voldoende onderbouwd worden. Je maakt dan altijd een ruimtelijke gebiedszonering.

6.3 Geleidelijk proces

De weg naar een "**verantwoorde veehouderij**" is er een van een langdurig en geleidelijk proces. Niet volstaan kan worden met één enkele maatregel. Daarvoor is de materie veel te complex. Deze complexiteit brengt ook met zich mee dat de gemeente niet de enige speler in het veld is.

Deze weg is ook niet nieuw. Na de varkenspest is de reconstructie opgestart. Primair doel was een betere veehouderij. Grotendeels gefixeerd op geografisch ligging, maar ook met maatregelen gericht op een betere en duurzamere veehouderij. Het vervolg wordt nu ingezet met onder meer nieuwe maatregelen. Zoals opgenomen in het Brabantberaad en in deze notitie.

Het is niet reëel om te verwachten dat binnen enkele jaren de hele veehouderij "verantwoord" is en alle problemen zijn opgelost. Ook de reconstructie heeft nog niet alle doelen bereikt die ruim 10 jaar lang voor ogen zijn gehouden. Maar er zijn wel hele grote stappen gezet. Als je je realiseert dat gedurende de reconstructie het economische klimaat veel gunstiger was dan nu, en de bereidheid tot investeren ook, is het niet reëel om op korte termijn een "**verantwoorde veehouderij**" te verwachten. Niet onder het huidige (economische) klimaat. Boekel zal er wel aan moeten blijven werken: **via de weg van der geleidelijkheid**. Stap voor stap.

7 Advies

7.1 Urgentiegebieden

Gemeenten moeten zeer terughoudend zijn met het aanwijzen van urgentiegebieden. Dit is niet nodig om te onderkennen dat er overbelaste situaties zijn. Noch om uit te spreken dat je er iets aan wilt doen. En een urgentiegebied is ook niet nodig om in gesprek te kunnen gaan met betrokkenen om zo'n gebied te gaan verbeteren.

Om urgentiegebieden aan te kunnen wijzen, moet je in ieder geval een **zorgvuldig proces** doorlopen. De overbelasting van geur en fijnstof is feitelijk nog te onderbouwen, mits je overeenstemming hebt over de uitgangspunten. Dat moet onderzocht zijn. Echter, de beleving van mensen is én blijft precair.

Het aanwijzen van urgentiegebieden heeft in ieder geval consequenties:

1. Je moet ook een verbeterplan opstellen. Hierin zitten concrete maatregelen, die tot een verbeterde situatie moeten leiden. Betrokkenen zullen niet zomaar overeenstemming bereiken over deze maatregelen;
2. De termijn voor verbeterplannen lijkt niet haalbaar. Anderzijds voert de gemeente Boekel al langer beleid op diverse thema's die een meer verantwoorde veehouderij en ook verbeterde situaties beogen. Deze zijn eigenlijk allemaal onderdeel van het hele Boekelse verbeterplan;
3. Er moet capaciteit beschikbaar zijn voor het proces én de uitvoering. De ondersteuning vanuit het urgentieteam en de provincie is hierin onvoldoende. Deze ondersteuning richt zich immer niet op de uitvoering;
4. Er moet geld beschikbaar zijn voor het proces én de uitvoering;
5. Het aanwijzen van urgentiegebieden schept verwachtingen: "*het probleem wordt opgelost (door de gemeente)!*" In de praktijk moet dit nog maar blijken. Verwachtingen die (op dit moment) niet realistisch zijn moeten ook als dusdanig beschreven worden. Verwachtingsmanagement is cruciaal.

Het aanwijzen van urgentiegebieden en het uitwerken daarvan in verbeterplannen heeft alleen toegevoegde waarde als daar het bijhorende instrumentarium en de capaciteit voor beschikbaar is. Daarnaast geldt dat er een zorgvuldig proces doorlopen moet worden. Het moet zorgvuldig gebeuren.

De gemeente Boekel ziet op dit moment geen grote meerwaarde in het concreet aanwijzen van urgentiegebieden of -locaties.

7.2 Naar een verantwoorde veehouderij

Urgentiegebieden zijn een instrument binnen het streven naar een meer verantwoorde veehouderij in Boekel. In de afgelopen jaren zijn er diverse trajecten en maatregelen opgestart die daaraan hebben bijgedragen of kunnen bijdragen. Deze moeten in ieder geval voortgezet worden.

Daarnaast kan de gemeente extra inzetten op aanvullende maatregelen. Welke naar verwachting veel effectiever en realistischer zullen zijn dan urgentiegebieden. Het aanpakken van concrete knelgevallen kan nog altijd. Ook zonder iets een urgentiegebied te noemen.

De maatregelen en instrumenten die in hoofdstuk 6 zijn benoemd bieden hier mogelijkheden voor. Het zal wel een langlopend proces van meerdere maatregelen blijven om tot de meer verantwoorde veehouderij in Boekel te kunnen komen.

7.3 Het advies: hoe nu verder naar een verantwoorde veehouderij?

De vraag blijft wat de gemeente Boekel kan doen om te werken aan een meer verantwoorde veehouderij binnen het grondgebied. Hierbij rekening houdend met de effectiviteit en uitvoerbaarheid van de diverse instrumenten.

Om hier een helder beeld voor te krijgen worden in de komende paragrafen de volgende aspecten beschreven: het proces, de in te zetten maatregelen en de daarvoor benodigde middelen.

7.3.1 Het proces

De weg naar een verantwoorde veehouderij is nog lang. Ze is ook niet in 2020 gerealiseerd. Verantwoorde veehouderij is ook een continu proces van verbeteringen en aanpassingen in de gehele veehouderijbranche. Variërend van (dier)gezondheid tot aan een optimale inpassing van bedrijven in de omgeving. Er is dan ook geen eindplaatje of blauwdruk van een verantwoorde, noch een zorgvuldige veehouderij te formuleren. Er is wellicht sprake van een verantwoorde veehouderij als alle partijen tevreden zijn over de veehouderij in al zijn facetten. En dat kan verschillen tussen ons LOG-gebied en bijvoorbeeld de kernranden.

Hiervoor heeft de gemeente als één van de betrokken partijen te weinig controle op alle andere betrokken partijen, de (juridische) mogelijkheden én onmogelijkheden, maar ook de externe factoren die van invloed zijn. Het proces om tot een verantwoorde veehouderij te komen zal er één zijn van kleine stappen in de goede richting, het benutten van kansen die zich voordoen en een goede afweging van belangen. Maar zeker niet in de laatste plaats een zorgvuldig proces van, met én voor alle betrokken partijen. En de gemeente staat daarbij zeker ook niet voor alles aan de lat.

7.3.2 Maatregelen in Boekel

Binnen de gemeente Boekel is het beter om in te zetten op concrete maatregelen die bewezen hebben effectief te zijn. Allerlei nieuwe processen optuigen en starten zonder dat daar enig resultaat uit voortkomt kan ook niet de bedoeling zijn. Regie voeren op weg naar een verantwoorde veehouderij. Uitvoering gebeurt in het veld en de maatschappij regelt doorgaans zichzelf heel goed zonder bemoeienis van de overheid. De overheid grijpt pas in als situaties echt onacceptabel worden.

In termen van concrete maatregelen wordt voor de gemeente Boekel **geadviseerd in te zetten op de volgende concrete maatregelen:**

1. Uitvoering geven aan de BZV en Dialoog

Conform de regels van de VR 2014 wordt de BZV toegepast bij omgevingsvergunning voor het bouwen. Ook geldt de plicht van een dialoog met de omgeving. Dit is binnen de organisatie georganiseerd en geldt bij het bouwen ten behoeve van de veehouderij.

2. Maatregelen voor bouwvolume / bouwvlak – latente ruimte

In het bestemmingsplan buitengebied 2016 wordt latente bouwvlakruimte weggehaald. Ondernemers krijgen gedurende de openbare voorbereiding de mogelijkheid de latente ruimte met concrete bouwinitiatieven in te vullen. Indien deze niet gebruikt wordt, is er geen reden om een direct bouwrecht in stand te houden. Hierdoor moet er voor nieuwe ontwikkeling in de toekomst een planologische afweging worden gemaakt, waarbij meer relevante aspecten in die afweging kunnen worden betrokken.

Dit is mede noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de Natuurbeschermingswet. Deze komt in het plan-MER van het bestemmingsplan Buitengebied terug en moet getoetst worden op de maximale invulling van alle bouwblokken. Lege bouwblokruimte kan dus niet zomaar weggegeven worden, maar moet zorgvuldig verdeeld worden over bedrijven die echt ontwikkelen. Om die reden is het behouden van latente ruimte die al 10 jaar (sinds 2005) niet ingevuld is ongewenst. In het kader van het plan-MER kan te veel latente ruimte zelfs tot vernietiging door Raad van State leiden.

In sommige agrarische bouwblokken zit nog "**latente ontwikkelingsruimte**". Deze kan zonder al te veel moeite en onder beperkte toetsing worden ingevuld met bebouwing en eventueel dieren. De afweging ten aanzien van de omgeving is daarbij beperkt. In de herziening van het bestemmingsplan moet de gemeente inzetten op het beperken van deze latente ruimte. Hierbij geldt wel dat door de VR2014 inmiddels wel een concrete planologische afweging verplicht is gesteld als het gaat om het bouwen voor de veehouderij. Dit zegt echter nog niets over andere landbouw takken en vervolgens omschakelen naar de veehouderij.

Overigens wordt de latente ruimte bij andere dan agrarische bouwblokken en ook burgerwoningen verder begrensd om de verdere verstening van het buitengebied te voorkomen.

3. Vitaal Buitengebied uitvoeren

Om economisch perspectief te bieden aan de agrarische sector moeten er ruime mogelijkheden worden geboden als alternatief voor de landbouw en veehouderij. De gemeente moet blijven inzetten op andere activiteiten. Ook in het buitengebied. Op dit moment wordt er passief ingezet op initiatieven: het idee moet van de betrokkenen zelf komen. De gemeente begeleidt vervolgens de concrete ontwikkeling. Dit valt binnen de reguliere werkzaamheden van de organisatie.

- Als extra inspanning zou de gemeente actief mensen kunnen gaan benaderen. Het initiatief ligt dan bij de gemeente. Dit kost extra inzet van mankracht. Deze is op dit moment niet beschikbaar.

4. Bestemmingsplan buitengebied 2016 (en Gezondheid)

Het bestemmingsplan Buitengebied moet in 2016 herzien worden. Dit project is inmiddels opgestart. De uitgangspunten van het nieuwe plan zijn nog niet vastgesteld. Daar ligt dus ruimte voor concrete maatregelen ten aanzien van een verantwoorde veehouderij. Hierbij moet met name gedacht worden aan de volgende onderdelen:

- Herbestemmen van gestopte bedrijven;
- Intrekken van de latente ruimte;
- (on)mogelijkheden voor mestverwerking;
- Ontwikkelingen Vitaal Buitengebied vereenvoudigen voor wat betreft de noodzakelijke planologische procedures;
- Beeldkwaliteitplan koppelen aan het bestemmingsplan en het bouwen c.q. ontwikkelen in relatie tot landschappelijke inpassing;
- Keuzes maken in ontwikkelingsmogelijkheden op basis van de resultaten uit het plan-MER en de bijhorende GES voor het bestemmingsplan;
- Meer voorwaardelijke regels stellen voor het bouwen c.q. ontwikkelingen.

De uitwerking van deze maatregelen, en wellicht nog andere tegen die tijd, zal worden opgenomen in het bestemmingsplan. In de kadernota zal hier nader op worden ingegaan.

De gemeente gaat ondertussen ook verder met het bekijken van mogelijkheden om onder het motto van het nieuwe Omgevingsrecht maatregelen te kunnen treffen om tot een verantwoorde veehouderij te komen.

5. Monitoring geurverordening en –gebiedsvisie

Bij het vaststellen van de Geurgebiedsvisie en –verordening is ook besloten om periodiek de resultaten en ontwikkeling van de geurbelasting te monitoren. Hiervoor zijn de kosten bekend en is ook budget beschikbaar. Eind 2012 is gesteld dat monitoring pas zin heeft als er wezenlijke veranderingen in het vergunningenbestand zijn doorgevoerd. Daarvan is medio 2014 nog nauwelijks sprake. Indien gewenst kan een incidentele of zelfs een periodieke monitoring uitgezet worden. Hiertoe zal een concreet besluit van het college genomen moeten worden.

6. Vergunningen intrekken en actualiseren

Naast de meer ruimtelijke onderdelen en de geurverordening kan de gemeente Boekel ook inzetten op een actievere rol bij het actueel houden van milieuvergunningen. Ook in relatie tot de zogenaamde stoppers. Hiermee worden de 'emissies op papier' beter in overeenstemming gebracht met de werkelijke milieubelasting. De volgende concrete acties moeten dan opgezet worden:

- Niet actieve bedrijven en bedrijfsonderdelen worden beter onderzocht op grond van de laatste milieuvergunning. De controle op milieuvergunningen wordt gericht geïntensiveerd op die inrichtingen waar iets aan de hand is;
- Signalen uit het veld worden sneller opgepakt. Er wordt actiever gecontroleerd en bedrijven worden ook aangeschreven bij afwijkingen: binnen een gestelde termijn moet de vergunning ofwel worden aangepast, ofwel (gedeeltelijk) ingetrokken;
- De controle op bedrijven waar recentelijk ontwikkeld wordt of is, krijgt hogere prioriteit bij de Omgevingsdienst dan reguliere periodieke controles;
- Ingetrokken (deel)vergunningen worden opgenomen in het web-BVB.

Deze inspanning kost beperkt extra mankracht. Grotendeels kan een en ander door verschuiving van prioritering en inzet van eigen capaciteit worden geregeld. Binnen het budget voor het handhavingsprogramma door de Omgevingsdienst.

7.3.3 (Nog) niet doen in Boekel

Naast de genoemde maatregelen die relatief eenvoudig en met kleine investeringen uitgevoerd kunnen worden, kunnen er ook andere maatregelen ingezet worden. ***Dit wordt echter niet geadviseerd*** om diverse redenen.

1. Urgentiegebieden aanwijzen en uitwerken in verbeterplannen

Het aanwijzen en uitwerken van urgentiegebieden is een langdurig proces dat zorgvuldig gevoerd moet worden. Alle betrokken partijen moeten hier ook in investeren. Tenminste, dat wordt verondersteld. Dit is echter niet aannemelijk te maken. De gemeente zal veel tijd en geld moeten investeren in de aanwijzing én het uitwerken van verbeterplannen. Ongeacht of de betrokken partijen ook daarin bijdragen.

Vervolgens moeten de verbeterplannen ook uitgevoerd gaan worden. Hiervoor zal dus ook uitvoeringsgeld moeten komen. Het is niet reëel om er van uit te gaan dat de gemeente hier op korte termijn tijd en geld beschikbaar heeft of kan stellen. Hierbij moet ook in overweging genomen worden of het aanpakken van vergunde situaties die toch overlast veroorzaken op dit moment (juridisch) tot een resultaat kan leiden. Het aanwijzen van gebieden verondersteld dit echter wel.

2. Gezondheid als toetsingsaspect onderzoeken

Het gezondheidsaspect in de vergunningverlening en de ruimtelijke ordening blijft een nieuw aspect dat juridisch én praktisch nog vele vraagtekens oproept. Er zijn eerste proefprojecten door enkele gemeenten, provincie en de GGD in gang gezet. Een goed bruikbaar resultaat is er echter nog steeds niet.

Juridisch houdbare instrumenten zijn voorlopig nog maar beperkt beschikbaar. Daar waar die er zijn, zijn ze in alle gevallen gebaseerd op een concreet verankerd beleid over de gezondheid en daarvoor uitgevoerd onderzoek naar de gezondheidssituatie. Dat zal dus altijd de eerste stap moeten zijn. Het vraagt dus om onderzoek, visievorming, beleidsvorming en –vaststelling én het vaststellen van een lokaal toetsingskader voor het aspect gezondheid. Verwezen wordt naar bijlage 8.6.

Het is voor een regiegemeente als Boekel niet realistisch om actief op dit beleidsthema in te zetten met de daarbij behorende inzet, kennis en middelen. Het lijkt beter om mee te liften op regionale onderzoeken en wettelijke instrumenten die momenteel worden ontwikkeld. Als je als gemeente al iets wilt doen, lijkt het uitvoeren van een GES en het formuleren van een gebiedsvisie en nemen van gebiedsgerichte maatregelen op basis van het GES, daarbij het beste instrument. Zie hiervoor ook punt 4 van de vorige paragraaf.

3. Geurvisie en –verordening aanpassen

In 2012 is de Geurverordening- en gebiedsvisie Boekel vastgesteld. Met verlaagde geurnormen. Dit beleid zal pas na verloop van tijd echt resultaat opleveren. Gemiddeld genomen herzien bedrijven om de 10-15 jaar hun milieuvergunning. Het effect van de verlaagde normen is dan ook pas na enkele jaren merkbaar. Pas als alle bedrijven nieuwe vergunningen hebben aangevraagd, zal het totale effect zinnig zijn.

Bij het vaststellen van het geurbeleid is ook besloten om te evalueren. Dit zal gewoon plaatsvinden zoals besloten. Extra evaluatie heeft geen toegevoegde waarde, juist omdat het een lopende proces van enkele jaren betreft. Het wordt zeker niet geadviseerd om hier extra op in te zetten.

7.4 Middelen

De genoemde maatregelen in paragraaf 7.3 hebben elk hun eigen gevolgen voor de organisatie van de gemeente als het gaat om financiën en inzet van personeel. Deels kunnen maatregelen binnen de reguliere werkzaamheden en budgetten opgevangen worden. Andere maatregelen vergen echter extra investeringen.

op pagina 35 is een kort overzicht opgenomen van de voorgestelde én niet voorgestelde maatregelen en wat dat van de gemeente Boekel vergt. Het gaat dan om de gevolgen voor wat betreft de inzet van ambtelijke capaciteit en bijkomende kosten voor die maatregel.

7.5 Besluitvorming en uitvoering

Deze notitie betreft een intern werkprogramma voor de gemeentelijke organisatie; waar gaan we mee aan de slag de komende tijd om te werken aan een verantwoorde veehouderij in Boekel?

Het college krijgt deze notitie aangeboden ter kennisname en eventueel voor besluitvorming als het college andere instrumenten en/of maatregelen op korte termijn actief wenst in te gaan zetten. Zoals hierboven aangegeven, zal in dat geval er ook verdere besluitvorming nodig zijn om de bijhorende middelen vrij te maken. Slechts zeer beperkt kan er extra inzet binnen de bestaande middelen worden gecreëerd door verschuivingen binnen de begroting.

In alle andere gevallen zullen nieuwe middelen door de gemeenteraad beschikbaar gesteld moeten worden. Het betreft dan de in oranje en rode arcering aangegeven activiteiten. Dat zal via de reguliere raadsyclus moeten gebeuren.

Deze notitie kan ook ter kennisname aan de gemeenteraad van Boekel worden aangeboden. Dit wordt ook geadviseerd. Hiermee wordt in ieder geval inzicht gegeven in de activiteiten die de gemeente al heeft opgepakt en wat mogelijke extra maatregelen kunnen zijn. En wat daar op hoofdlijnen verder nog voor nodig is.

Het college zal zelf moeten aangeven of extra inzet op dit thema wenselijk is. Op dit moment ontbreekt hiervoor onder meer een actueel coalitie- en collegeprogramma.

7.5.1 Voorgestelde maatregelen

1	BZV en Dialoog	Uitvoeren conform VR2014	Door ODN	Doorberekenen via bouwleges
2	Bouwwolume / bouwvlak – Latente ruimte	Onderdeel herziening BP 2016: a. Onderzoeken latente ruimte b. Juridische procedures	Beperkt extra: opnemen in projectplan BP 2016	Beperkt extra: opnemen in projectplan BP 2016
3	Vitaal Buitengebied	Actieve benadering kiezen i.p.v. initiatief bij ondernemers	Extra inzet: prioriteren of extra uren RO inhuren.	Nihil
4	BP Buitengebied 2016	<i>Onderstaande maatregelen vragen beperkt om extra capaciteit of kosten. De maatregelen zitten deels al standaard in de integrale herziening ofwel de inventarisatie. De meeste maatregelen worden opgenomen in de uitvoering van het projectplan BP 2016. Juridische toetsing en procedures als gevolg van bezwaar en beroep zijn niet in het projectplan BP 2016.</i>		
	(Gezondheid)	Gezondheidsmaatregelen: GES opnemen in het plan-MER → evt. een ruimtelijke zonering + maatregelen	Beperkt extra	Juridische houdbaarheid
		Herbestemmen stoppers;	Inventarisatie	Nihil
		Latente ruimte;	Inventarisatie	Juridische procedures
		Mestverwerking;	Beperkt extra	Nihil
		Ontwikkeling Vitaal Buitengebied	Beperkt extra	Nihil
		Beeldkwaliteitplan	Nihil	Nihil
		Meer voorwaardelijke regels stellen voor het bouwen c.q. ontwikkelingen	Beperkt extra	Nihil
5	Monitoring Geurverordening	Monitoren van de geurgebiedsvisie en –verordening: situatie anno 2015 t.o.v. 2012	Nihil	Nihil
6	Vergunningen	Prioriteren handhaving op niet uitgevoerde milieuvergunningen.	Beperkt extra	prioritering ODBN
		Actieve controle bij meldingen uit veld	Beperkt extra	Prioritering
		Gerichter controleren bij ontwikkeling	Nihil	Prioritering ODBN
		Doorvoeren in web-BVB	Nihil	Nihil

7.5.2 Niet voorgestelde maatregelen

1	Urgentiegebieden	Aanwijzen urgentiegebieden	Extra	Extra
		Opstellen verbeterplannen	Veel extra	Veel extra
		Uitvoeren verbeterplannen	Veel extra	(Heel) veel extra
2	Gezondheid	Onderzoek naar mogelijkheden om gezondheid als toetsingskader te hanteren	Extra	Extra
		Toetsingsinstrument Oirschot – Gemert-Bakel – Reusel-De Mierden invoeren	Extra	Veel extra
3	Geurgebiedsvisie en –verordening	Extra evaluatie en eventueel aanpassen Geurgebiedsvisie en –verordening. Verdergaand dan geplande evaluaties.	Nihil	Extra

	Zeer beperkte extra investering nodig. Binnen begroting / programma
	Een extra investering voor nodig. Mogelijk binnen begroting / programma op te lossen

	Grote extra investering nodig. Geen dekking aanwezig
	Zeer grote extra investering nodig. Geen dekking aanwezig

8 Bijlagen

- 8.1 Bijlage 1. Verzoek treffen voorziening dierstop – BMF
- 8.2 Bijlage 2. Memo Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam
- 8.3 Bijlage 3. Concept Plan van Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam
- 8.4 Bijlage 4. Potentiële urgentiegebieden in Boekel, plan-MER Structuurvisie Brabant, 2010
- 8.5 Bijlage 5. Nadere afspraken Zorgvuldige veehouderij 2014, Brabantberaad
- 8.6 Bijlage 6. Passages uit "Aanvullend toetsingsinstrument. Een risico-inventarisatie en – evaluatie voor gezondheid bij veehouderij"
- 8.7 Bijlage 7. Brief AgriFood Capital aan Stuurgroep Dynamisch Platteland / Brabantberaad en Statencommissie Transitie stad & platteland
- 8.8 Bijlage 8. Schaduwlijst mogelijke maatregelen Verantwoorde veehouderij, werkgroep gemeenteraad BP Buitengebied

8.1 Bijlage 1. Verzoek treffen voorziening dierstop – BMF

Tilburg, 3 februari 2014

Aan: Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten
Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: RO 03.00-820-gv
Betreft: verzoek tot voorziening voor urgentie- en impactgebieden.

Geacht College van Gedeputeerde Staten en leden van Provinciale Staten,

De Brabantse Milieufederatie vraagt mede namens Natuurmonumenten, Brabants Landschap, Brabants Particulier Grondbezit en Staatsbosbeheer uw aandacht voor het volgende.

De afgelopen periode is er intensief, gezamenlijk en betrokken gewerkt aan "nadere afspraken naar een zorgvuldige veehouderij in 2020". De Provincie heeft partijen met het voorbereidingsbesluit van 21 september 2013 de kans gegeven om tot nadere afspraken te komen. Partijen zijn ver gekomen en met dit proces willen we graag doorgaan.

Over een aspect in het nu voorliggende akkoord op hoofdlijnen hebben wij echter grote zorgen. Het betreft het tijdsvenster tussen de vaststelling van de Verordening Ruimte 2014 en het tijdstip van effectuering van de afspraken met betrekking tot de urgentie- en impactgebieden. Wij verzoeken u dringend hiervoor een nadere voorziening in het ruimtelijk instrumentarium op te nemen. Zonder deze 'overbrugging' is er voor ons geen werkbaar akkoord.

Waar wringt de schoen?

Het is voor ons duidelijk dat de gemeenten de in de nadere afspraken benoemde urgentie- en impactgebieden ruimtelijk niet tijdig vertaald (kunnen) hebben. Er is dus na 7 februari weliswaar een intentie maar de effectuering van de gekozen richting moet op gemeentelijk niveau nog zijn beslag krijgen. Tot dat moment kun je de nu tot stand gekomen overeenkomsten als een dode letter zien. Voor ons betekent dat geen akkoord omdat in dat geval geen halt wordt toegeroepen aan de ongewenste ontwikkelingen in gebieden zoals de Peel, Kempen en delen van de Baronie. Het hiervoor bedachte instrument van marktmeester is onvoldoende uitgewerkt. Gedurende het voornoemde tijdsvenster is het de afspraak dat de gemeentes, met als eventuele achtervang de provincie indien de gemeentes onverhoopt in gebreke blijven, erop toezien dat de veestapel in die gebieden niet toeneemt. Een ondernemer binnen die gebieden kan in het tijdsvenster pas een vergunning krijgen als er een andere ondernemer stopt. Dus stopt een ondernemer met 500 varkens dan is er ruimte voor een andere ondernemer voor 500 varkens en niet meer. Op die manier begrenst je de dieraantallen in de betreffende gebieden.

Dat is conform de afspraken van de Ruwenberg: "de groei van individuele bedrijven moet komen uit het volume van de stoppers". De borging van die afspraak ontbreekt tot op heden terwijl wij daar van het begin af aan op hebben aangedrongen. Een regeling met betrekking tot de aanwijzing en implementatie van de urgentie- en impactgebieden wordt node gemist.

Op 7 februari aanstaande nemen uw Staten een besluit over de Verordening Ruimte 2014. Om tot een akkoord te kunnen komen verzoeken wij u uw verantwoordelijkheid te nemen en in deze verordening bij vaststelling een passende voorziening op te nemen. Een voorziening die het vacuüm op vult dat nu dreigt te ontstaan omdat gemeenten nog niet in de gelegenheid zijn geweest het overeengekomen akkoord ruimtelijk te vertalen en te gieten in een verbeterplan voor de urgentie- en impactgebieden.

Door aldus te handelen geeft u de gemeentes de tijd om op een zorgvuldige manier in samenspraak met de omgeving invulling te geven aan het oplossen van de lokale problematiek samenhangend met de veehouderij in die gebieden. Daarmee wordt tevens invulling gegeven aan een aanpak van onderop waardoor problemen op het gewenste schaalniveau duurzaam worden opgelost. Wij vrezen dat het voor dit proces benodigde draagvlak vanuit de omgeving bij nog verdere toename van de dieren aantallen in die gebieden komt te vervallen.

Voor een ontwikkeling richting een werkelijk duurzame, grondgebonden veehouderij kunt u op onze steun blijven rekenen.

Met vriendelijke groet,

Nol Verdaasdonk, directeur

8.2 Bijlage 2. Memo Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam

d.d. 26 maart 2014

Aanpak Urgentiegebieden

In de "Nadere Afspraken van het Brabant Beraad" (20 januari 2014) en bij de behandeling van de Structuurvisie en Verordening ruimte in Provinciale Staten (7 februari 2014) zijn afspraken gemaakt die er toe moeten leiden dat er in 2020 geen overbelaste situaties meer zijn in relatie tot de veehouderij.

Hieronder geven we de gemaakte afspraken weer, voorzien van een eerste uitwerking.

Wat zijn urgentiegebieden?

Urgentiegebieden worden gevormd door één of meer overbelaste situaties als gevolg van onder meer een te hoge belasting met geur en/of fijn stof. Daarnaast speelt de beleving van omwonenden m.b.t. het leefklimaat en de gezondheidsrisico's een belangrijke rol bij de totstandkoming van de bepaling van urgentiegebieden. De omvang van een urgentiegebied wordt lokaal bepaald. Het kan hierbij zowel gaan om relatief kleine gebieden als ook om grotere, eventueel gemeentegrensoverschrijdende, gebieden. De aard en omvang van het urgentiegebied zijn bepalend voor wat de snelste en effectiefste aanpak is. Op kleine schaal krijg je bijvoorbeeld de mensen die een direct belang (burgers en boeren) hebben gemakkelijk aan tafel en is een snellere en effectievere aanpak mogelijk, bijvoorbeeld door inzet van een goed opgezette en begeleide dialoog. Grotere gebieden bieden meer flexibiliteit, bijvoorbeeld bij het koppelen van stoppende aan door ontwikkelende ondernemers. Rondom urgentiegebieden zijn er zogenoemde 'impactgebieden', dat is een grotere zone waarin overlast vanuit het urgentiegebied ervaren wordt.

In het Brabantberaad is afgesproken dat de gemeenten de urgentiegebieden aanwijzen. Zij doen dit in samenspraak met de bewoners in het gebied. De provincie en de andere partners in het Brabantberaad ondersteunen deze aanpak procesmatig.

Urgentieteam

Inmiddels heeft het 'Urgentieteam' vanuit de Stuurgroep van het Brabantberaad de opdracht gekregen deze ondersteuning vorm te geven. De provincie ondersteunt dit met procesgeld. Het team gaat gemeenten en andere partijen ondersteunen bij / met:

- 1. De aanpak om te komen tot een verbeterplan;*
- 2. De procesbegeleiding bij urgentiegebieden;*
- 3. Het maken van een overzicht van beschikbare instrumenten (juridisch, financieel, procesmatig);*
- 4. Het aanpakken van knelpunten.*

Het team gaat niet eigenstandig aan de slag, maar doet dit op verzoek van partijen.

De komende weken maakt het team zijn opdracht concreet. Samen met het Implementatieteam organiseert het urgentieteam dit voorjaar een themabijeenkomst voor gemeenteambtenaren. U kunt het urgentieteam bereiken via urgentieteam@netwerkdepeelhorst.nl.

Waar liggen de urgentiegebieden?

De gemeenten bepalen samen met de bewoners waar urgentie- en impactgebieden liggen. De kaarten in het plan-MER van de Structuurvisie ruimte 2014 met overbelasting door geur en fijn stof bieden hiervoor een eerste handvat. De Omgevingsdiensten kunnen de gemeenten voorzien van meer

gedetailleerde kaarten. Informatie over de beleving van het leefklimaat en gezondheid komt uit klachtenregistraties, de gesprekken met de bewoners en dergelijke. De urgentiegebieden worden waar mogelijk afgestemd / gecombineerd met de aanpak van de ammoniakproblematiek. Globaal gaat het in elk geval om gebieden in de Peel, Kempen en Baronie. Het lijstje op pagina 3 geeft de gemeenten weer met de hoogste percentages geurbelasting en is een eerste handvat.

Wat gaat er in de urgentiegebieden gebeuren? Het Verbeterplan

De gemeenten maken samen met burgers, boeren, banken en andere betrokkenen in een urgentiegebied een verbeterplan. Partijen doen mee op basis van gelijkwaardigheid. Iemand waarin de partijen vertrouwen hebben begeleidt dit proces. Vorm en inhoud zijn daarbij vrij. Elementen die daar in aan de orde kunnen komen zijn:

1. oorzaken overbelasting in beeld brengen;
2. de (verschillen tussen) de vergunde en feitelijke situatie;
3. stoppers in beeld brengen en zo mogelijk versneld stoppen met bedrijfsuitoefening;
4. afspraken maken over de benutting van vrijkomende locaties;
5. innovatie stimuleren en ondernemers aanspreken om oude stalsystemen aan te pakken (vervangingsinvesteringen);
6. mogelijkheden voor omschakelen naar andere functies;
7. verplaatsen naar een geschikte locatie buiten het urgentiegebied;
8. saneren (eventueel ook andere functies, zoals wonen);
9. Onderlinge communicatie en samenwerking tussen bewoners en ondernemers.

De verbeterplannen worden waar mogelijk afgestemd / gecombineerd met de aanpak van de ammoniakproblematiek.

Communicatie

Een goede communicatie en informatievoorziening tussen alle partijen is cruciaal. In een urgentiegebied en over de urgentiegebieden gezamenlijk. Transparantie en vertrouwen staan centraal. Er komt een procedure voor registratie en afhandeling van klachten over overlast door veehouderijbedrijven. Overheden dragen zorg voor adequate monitoring, handhaving en evaluatie.

Financiering

In het Brabant Beraad is het volgende afgesproken: "Alle (keten)partijen nemen hun verantwoordelijkheid bij uitvoering en/of financiering van het verbeterplan: ondernemers, banken, ketenpartners, bewoners en andere gebruikers van het gebied, gemeenten, en provincie. Hierbij worden de mogelijkheden voor fondsvorming onderzocht." De financiering zal dus per gebied verschillen. Ter ondersteuning daarvan willen de partners in het Brabant Beraad tot overkoepelende afspraken komen (tussen overheden, banken etc.).

Wat is de planning?

In het Brabant Beraad is afgesproken dat de gemeenten voor de zomer van 2014 een overzicht van urgentiegebieden bespreken in het Brabant Beraad. Op dit moment gaan we uit van de volgende planning:

- de collegeakkoorden van de desbetreffende gemeenten bevatten afspraken over de aanpak van urgentiegebieden (maart / april 2014);
- in juni 2014 hebben B&W een overzicht van urgentiegebieden vastgesteld en besproken in het Brabant Beraad;
- in september 2014 hebben de gemeenteraden de urgentiegebieden aangewezen;
- einde 2014 zijn er in Brabant ten minste vijf verbeterplannen vastgesteld en in uitvoering.

Wat gebeurt er tot de urgentiegebieden aangewezen en verbeterplannen vastgesteld zijn?

In het Brabant Beraad is afgesproken: "In afwachting van de vaststelling van de lijst met urgentiegebieden breidt de veestapel in de urgentiegebieden niet uit. De gemeenten acteren daartoe (waar nodig met steun van de provincie) als marktmeester om nieuwe ontwikkelingen slechts mogelijk te maken binnen de door stoppers uit het urgentiegebied ingeleverde ruimte."

Het is dus aan de gemeenten om dit in te vullen. Sommige gemeenten hebben dit al gedaan in hun bestemmingsplan of geurverordening. De provincie ondersteunt dit via de bepalingen in de Verordening ruimte (vooral via de normen voor geur en fijn stof) en Verordening stikstof en Natuurbeschermingswet.

Gemeenten met (veel) potentiële urgentiegebieden

Op basis van modelberekeningen is in de volgende gemeenten de grootste overschrijding van de normen voor geur en fijn stof. Hier zijn dus de meeste urgentiegebieden te verwachten:

<i>Reusel-De Mierden</i>	<i>Deurne</i>
<i>Sint Anthonis</i>	<i>Maasdonk</i>
<i>Boekel</i>	<i>Oirschot</i>
<i>Landerd</i>	<i>Sint-Oedenrode</i>
<i>Mill en Sint Hubert</i>	<i>Someren</i>
<i>Hilvarenbeek</i>	<i>Haaren</i>
<i>Baarle-Nassau</i>	<i>Heeze-Leende</i>
<i>Asten</i>	<i>Veghel</i>
<i>Bladel</i>	<i>Alphen-Chaam</i>
<i>Bernheze</i>	<i>Gemert-Bakel</i>

Een toelichting op de tot stand koming van deze lijst staat in de map Urgentiegebieden Veehouderij op Viadesk.

In de overige Brabantse gemeenten zijn er ook plekken met overschrijding van de normen voor geur en fijn stof. Samen met beleving en andere factoren van overbelasting kunnen daar dus ook urgentiegebieden aangewezen worden.

8.3 Bijlage 3. Concept Plan van Aanpak urgentiegebieden, Urgentieteam

Concept Plan van aanpak Urgentieteam

Datum: 16-3-2014

1. Aanleiding voor opstellen van dit plan van aanpak:

Ter ondersteuning van de gemeentelijke afspraken t.a.v. urgentiegebieden is een "Urgentieteam" opgericht. Voorliggend plan van aanpak geeft inzicht in wat dit team doet en wat hier allemaal bij komt kijken. Het stuk kan gezien worden als een concretisering van de opdracht vanuit het Brabant Beraad.

De partners in het Brabant Beraad hebben een aantal nadere afspraken gemaakt als uitwerking en concretisering van de afspraken gemaakt in de Ruwenberg (februari 2013). Dit met het oog op de vaststelling van de Verordening ruimte 2014 door Provinciale Staten in februari 2014. De lijn die is afgesproken in de Ruwenberg staat daarbij centraal: in 2020 is de veehouderij in Noord-Brabant zorgvuldig. De nadere afspraken zijn daarvoor cruciaal en onderdeel van de brede aanpak die onder meer het voeren van een goede dialoog, het bewerkstelligen van nieuwe verdienmodellen en innovatie omvat.

Ten aanzien van urgentiegebieden wordt in de "Uitwerking van de nadere afspraken" (Zie bijlage 1) het volgende gesteld:

In 2020 zijn er in Brabant geen gebieden meer met overlast door de veehouderij (urgentiegebieden), zoals die nu vooral in Peel en Kempen te vinden zijn. Dit bereiken partijen met de volgende aanpak:

- 1) De gemeenten leggen voor de zomer van 2014 een overzicht (op kaart) van ter vaststelling aan het Brabantberaad voor. Hierbij wordt de volgende systematiek gehanteerd:
  - a) De urgentiegebieden zijn die gebieden waar kwaliteit van de woonomgeving en / of de gezondheidssituatie onder de maat zijn. Dat wordt bepaald aan de hand van tenminste de volgende indicatoren:
    - i) Geurhinder
    - ii) Fijn stof
    - iii) Beleving van de bewoners
  - b) Voor ieder urgentiegebied wordt een impactgebied vastgesteld waar de overlast zich laat gelden. Een bundeling van urgentiegebieden en hun impactgebied kan leiden tot een gebiedsaanpak.
- 2) Voor ieder urgentiegebied nodigt de gemeente de gebruikers van het gebied uit om in dialoog tot een op het desbetreffende urgentiegebied toegesneden verbeterplan te komen waarbij concrete acties worden benoemd:
  - a) oorzaken overlast in beeld brengen;
  - b) stoppers in beeld brengen en zo mogelijk versneld stoppen met bedrijfsuitoefening ;
  - c) innovatie stimuleren en ondernemers aanspreken om oude stalsystemen aan te pakken (vervangingsinvesteringen);
  - d) mogelijkheden voor omschakelen naar andere functies;
  - e) verplaatsen naar een geschikte locatie buiten het urgentiegebied;
  - f) saneren (eventueel ook andere functies, zoals wonen).
- 3) In het impactgebied vinden geen ontwikkelingen plaats, tenzij deze bijdragen aan de oplossingen van de problematiek en die als zodanig concreet zijn benoemd in het verbeterplan.
- 4) In afwachting van de vaststelling van de lijst met urgentiegebieden breidt de veestapel in de urgentiegebieden niet uit. De gemeenten acteren daartoe (waar nodig met steun van de provincie) als marktmeester om nieuwe ontwikkelingen slechts mogelijk te maken binnen de door stoppers uit het urgentiegebied ingeleverde ruimte.
- 5) De verbeterplannen worden waar mogelijk afgestemd / gecombineerd met de aanpak van de ammoniakproblematiek.
- 6) Voor urgentiegebieden wordt –naar analogie van klachtenprocedures rond luchthavens- een procedure voor registratie en afhandeling van klachten ingesteld. Dit als onderdeel van een goede communicatie en informatievoorziening tussen alle betrokken partijen. Overheden dragen zorg voor adequate monitoring, handhaving en evaluatie.
- 7) Aanpak overlast op bedrijfsniveau is in eerste instantie verantwoordelijkheid van ondernemer zelf.
- 8) Alle (keten)partijen nemen hun verantwoordelijkheid bij uitvoering en financiering plan van het verbeterplan: ondernemers, banken, ketenpartners, bewoners en andere gebruikers van het gebied, gemeenten, en provincie. Hierbij worden de mogelijkheden voor fondsvorming onderzocht.

- 9) *Eind 2014 zijn in tenminste vijf urgentiegebieden verbeterplannen in uitvoering, desgewenst met ondersteuning door provincie met menskracht en kennis. Met de aanpak van evidente urgentiegebieden wordt zo spoedig mogelijk – voor vaststelling van de lijst- begonnen.*

2. De opdrachtgever voor het urgentieteam

De opdrachtgever voor het urgentieteam is de Stuurgroep van het Brabant Beraad. Concrete aanspreekpunten voor urgentieteam zijn: Peter Maas (Gemeenten, Stuurgroep Dynamisch Platteland), Nol Verdaasdonk (BMF) en Herman van Ham (ZLTO).

Met deze aanspreekpunten wordt periodiek gesproken over de uitvoering van de opdracht en wordt stilgestaan bij de ervaringen. Naast opdrachtgever fungeren deze aanspreekpunten ook als kritisch klankbord naar het urgentieteam.

Relatie met Stuurgroep Dynamisch platteland: De Stuurgroep Dynamische Platteland heeft aangegeven actief aan de slag te willen met de urgentiegebieden. Ze heeft ook aangegeven dat zij graag ondersteuning vanuit het Brabant Beraad wil. Via Peter Maas en Marco Peeters wordt de Stuurgroep Dynamisch Platteland bij het proces van het urgentieteam betrokken.

Vanuit het urgentieteam wordt er ook nadrukkelijk een link gelegd met Provincie Noord Brabant.

3. De opdracht voor het urgentieteam

Het urgentieteam kan de gemeenten ondersteunen bij het verder uitwerken van de afspraken die gemaakt zijn over urgentiegebieden. Meer concreet betekent dit dat:

- *Het urgentieteam met een gemeente, of meerdere gemeenten tegelijk, mee kan denken over de aanpak van de verdere uitwerking van urgentiegebieden. Ze kan gemeente adviseren op basis van ervaringen die op andere plekken zijn opgedaan;*
- *Het urgentieteam, namens een groep mensen die gerelateerd zijn aan een urgentiegebied, het proces kan begeleiden dat leidt tot een verbeterplan voor dat specifieke urgentiegebied;*
- *Het urgentieteam, op verzoek van burgers, boeren en of gemeente, kan helpen bij het oplossen van actuele knelpunten binnen een urgentiegebied;*
- *Het urgentieteam communiceert eenduidig over urgentiegebieden met partijen in het veld;*
- *Het urgentieteam informeert de gemeenten in algemene zin over urgentiegebieden via Viadesk;*
- *Het urgentieteam draagt zorg voor algemene informatie over urgentiegebieden. Dit gebeurt o.a. via organiseren informatiebijeenkomsten, opstellen raadsinformatiebrieven, brieven t.b.v. Colleges;*
- *Het urgentieteam maakt een instrumentenkoffer die partijen kunnen gebruiken bij de uitvoering van het verbeterplan. Het gaat hierbij om instrumenten op het juridisch vlak en op het vlak van financiën. Belangrijk is ook een link te leggen met instrumenten voor gespreksvoering, dialoog, bewustwordingstrainingen e.d.;*
- *Het urgentieteam bespreekt hun ervaringen met de Stuurgroep van het Brabant Beraad en doet suggesties die maken dat de uitvoering van de afspraken m.b.t. urgentiegebieden sneller gerealiseerd kunnen worden;*
- *De leden van het urgentieteam bespreken de ervaringen van het urgentieteam met hun "achterbannen" met wie ze gelinkt zijn;*
- *Het urgentieteam kan op verzoek van partijen die met de transitie van de landbouw bezig zijn met hen van gedachte wisselen over opgedane ervaringen.*

Wat doet het urgentieteam (nu) niet:

- *Het urgentieteam gaat niet eigenstandig aan de slag met urgentiegebieden in een gemeente. Het team werkt vraaggericht. Zij wordt gevraagd om mee te denken dan wel actief mee te doen. Deze manier van werken maakt ook dat het urgentieteam dus niet actief gaat zijn om gemeenten te bewegen aan de slag te gaan met urgentiegebieden.*
- *Het begeleiden van de uitvoering van verbeterplannen. (NB Wat we wel doen actief werken aan het oplossen van knelpunten).;*
- *Het team voert geen inhoudelijke beleidsdiscussies;*
- *Verzorgen van een aanbodgerichte verstrekking van informatie over urgentiegebieden. Dit loopt via het Implementatieteam intensieve veehouderij.*

Welke gemeenten:

De afspraken die gemaakt zijn richten zich tot de gemeenten waar sprake is van urgentiegebieden. Op basis van een grove screening gekoppeld aan de thema's fijnstof en geur komen de volgende gemeenten in beeld: Reusel – De Mierden, Sint Anthonis, Boekel, Landerd, Mill en Sint Hubert, Hilvarenbeek, Baarle Nassau, Asten, Bladel,

Bernheze, Gemert-Bakel, Deurne, Maasdonk, Oirschot, Sint Oedenrode, Someren, Haaren, Heeze-Leende, Veghel, Alphen Chaam.

Betekend dit dan dat de andere gemeenten niet aan de slag hoeven/kunnen met de afspraken die gemaakt zijn over urgentiegebieden? Wat het urgentieteam betreft kunnen ook deze gemeenten actief aan de slag met de verdere uitwerking en zal het urgentieteam ook hier ondersteuning bieden als gemeente/partijen hier om vragen.

4. Samenstelling van het Urgentieteam

Het Urgentieteam bestaat uit 10 mensen:

- Henk Jans, link met 'gezondheidswereld', GGD, Provinciale raad Gezondheid;
- Herman Litjens, link met sector, ZLTO;
- Geert Verstegen, link met burgerij, actiegroepen en BMF;
- Theo van de Ven, link met gemeenten m.n. Zuid Oost Brabant;
- Marco Peeters, link met gemeenten m.n. Zuid Oost Brabant, Stuurgroep Dynamisch Platteland, Omgevingsdienst ZO;
- Mechie Beurskens, link met gemeenten m.n. Noord Oost Brabant;
- Ton Hermanussen, link met gemeenten m.n. Noord Oost Brabant, Omgevingsdienst NO;
- Jan Buys, link met provincie;
- Hans van Dommelen, link met traject Netwerk de Peelhorst, uitvoeringsprogramma transitie landbouw;
- Jack van Dijck, link met traject Netwerk de Peelhorst, gemeenten Noord Oost Brabant.

Hans van Dommelen is trekker van het urgentieteam.

De redenen om te komen tot deze samenstelling zijn:

- Het is van belang om vanuit het team een directe ingang te hebben bij netwerken gekoppeld aan: agrarische sector, burgerij, gezondheidswereld, gemeente en provincie;
- Voor de uitvoering van de opdracht is het relevant een mix te hebben van mensen die kundig zijn op het gebied van inhoud en proces.
- Het is van belang dat de deelnemers ervaring hebben op het vlak van lokale processen met boeren, burgers en overheden.
- Het is belangrijk dat de deelnemers beschikken over de volgende persoonlijke kwaliteiten: daadkracht, bruggen bouwen tussen mensen en invoelingsvermogen.

5. Werkwijze urgentieteam

Als team opereren we in opdracht van de Stuurgroep van het Brabant Beraad. We werken voor mensen op lokaal niveau. We werken alleen daar waar mensen op een constructieve manier, samen met elkaar aan de slag willen om te komen tot het wegnemen van overbelastte situaties in relatie tot de veehouderij. Daar waar we aan de slag gaan zien we de partijen als gelijkwaardig. We werken niet met als opdrachtgever: de gemeente of de provincie. We opereren als groep "onafhankelijk" en associëren ons niet met één partij.

Onze drive als team om aan de slag te gaan met urgentiegebieden is het oplossen van knelpunten op lokaal niveau. We denken dat als de knelpunten die in het veld ervaren worden door mensen daadwerkelijk worden opgelost, er fatsoenlijke gesprekken kunnen plaatsvinden over de toekomst van de veehouderij.

Het oplossen van knelpunten is moeilijk en vraagt veel van mensen in termen van vertrouwen. We zijn als team bereid alles in het werk te stellen om met de mensen uit het veld te komen tot bevredigende oplossingen. Het is hierbij ontzettend belangrijk transparant te communiceren en niets te beloven wat niet waargemaakt kan worden (verwachtingenmanagement).

We werken volgens het principe: "Wie het eerst komt het eerst maalt". Het zou zo kunnen zijn dat de vraag zo groot wordt dat het urgentieteam deze vraag niet aan kan. Als dit aan de orde is dan zal het urgentieteam deze behoeftevraag aan ondersteuning terug leggen bij de opdrachtgever zijnde de Stuurgroep van het Brabant Beraad. In dit verband moet opgemerkt worden dat de begeleiding van de lokale mensen om te komen tot verbeterplannen ook gedaan kan worden door mensen die niet in het urgentieteam zitting hebben.

Hans van Dommelen is trekker van het urgentieteam. Samen met Jack van Dijck verdelen zij de verzoeken die het urgentieteam bereiken. Dit verdelen gebeurt in goed overleg met het hele team. De koppeling van mensen aan bepaalde verzoeken vindt plaats op basis van gevraagde expertise en bekendheid met het vraagstuk en het gebied.

De mensen die deelnemen aan het urgentieteam zijn gelinkt aan verschillende netwerken. Van belang is op te merken dat ze hier in principe zitten zonder "last of ruggespraak". Daar waar het gaat wringen tussen het teambelang en het belang van de groep waaraan de persoon gelinkt zit wordt dat in het team besproken en zo nodig ook met de opdrachtgever.

Het team zal gebruik maken van kennis en ervaring vanuit de verschillende netwerken. Het kan zinvol zijn bij bepaalde trajecten onafhankelijke inhoudelijke expertise in te vliegen. Bijvoorbeeld via GGD, Telos, Alterra, WUR, juridisch. Het is zaak een directe schil van mensen rondom het team te hebben die kunnen worden ingezet.

Als team komen we periodiek bij elkaar om ervaringen uit te wisselen. We zijn geen overleggroep maar zijn in het veld bezig. Veel van onze communicatie verloopt via mail/telefoon. De leden van het team informeren elkaar over relevante zaken die de opdracht betreffen. De afspraak is dit in alle openheid en eerlijkheid te doen.

De communicatie over dat wat we doen verloopt low-profile. Dit houdt in dat we onszelf niet actief 'in de markt gaan zetten'. Via Viadesk geven we aan dat we er zijn. Gerichtte communicatie/afstemming vindt plaats met: Stuurgroep van het Brabant Beraad, Gedeputeerde De Boer/ PS, Stuurgroep Dynamisch Platteland, Implementatieteam Intensieve veehouderij. Voor een eenduidige communicatie naar buiten toe is het belangrijk dat de stukken die verstuurd worden naar derden via Hans van Dommelen uit gaan. De communicatie over lokale trajecten verloopt via de groep die hier lokaal mee bezig is.

6. Planning

De planning voor het urgentieteam reikt tot en met december 2014. Tot dit moment zal het urgentieteam uitwerking geven aan de opdracht.

In het Brabant Beraad is afgesproken dat de gemeenten voor de zomer van 2014 een lijst met urgentiegebieden bespreken in het Brabant Beraad. Op dit moment gaan we uit van de volgende globale planning:

- *de collegeakkoorden van de desbetreffende gemeenten bevatten afspraken over de aanpak van urgentiegebieden (maart / april 2014);*
- *uiterlijk juni 2014 stellen B&W een lijst met urgentiegebieden vast en bespreken die in het Brabant Beraad;*
- *uiterlijk september 2014 stellen de gemeenteraden de urgentiegebieden vast;*
- *Einde 2014 zijn er in Brabant ten minste vijf verbeterplannen vastgesteld en in uitvoering.*

Vanuit de gemeenten wordt aangegeven dat de planning zoals die hierboven is aangegeven zeer ambitieus is. Ze geven dit aan vanwege de verkiezingen die in maart aan de orde zijn. De planning zal onderwerp van gesprek zijn in het Brabant Beraad.

In november 2014 zal vanuit het Brabant Beraad bezien worden of het noodzakelijk is door te gaan met de acties gekoppeld aan het urgentieteam in 2015

NB: In dit verband wordt opgemerkt dat het urgentieteam niet het tempo bepalen waarmee de lokale groepen incl. de gemeente (n) aan de slag zijn met urgentiegebieden/oplossen van knelpunten.

7. Wat leveren de acties van het urgentieteam op?

- *Minimaal 5 verbeterplannen gekoppeld aan urgentiegebieden gekoppeld aan 5 dialogen;*
- *Eerste aanzet voor instrumentenkoffer;*
- *Op minimaal 10 plekken een gerichte en effectievere aanpak van concrete knelpunten. Aanpak verloopt via 10 dialogen;*
- *Algemene informatieverstrekking over urgentiegebieden via Viadesk, raadsinformatiebrieven, werkbijeenkomsten etc.;*
- *Inzicht in vragen over urgentiegebieden en eenduidige reacties op vragen;*
- *Inzicht in de vraag of en hoe gemeenten aan de slag willen met urgentiegebieden;*
- *Denkkracht/handen voor partijen, m.n. gemeente(n) die aan de slag willen met urgentiegebieden en die veelal te weinig menskracht hebben om dit goed te kunnen oppakken;*
- *Positieve energie en meer samenwerking tussen partijen die lokaal aan de slag gaan met urgentiegebieden;*
- *Als gevolg van een onafhankelijke procesbegeleiding zal het vertrouwen op lokaal niveau tussen boeren, burgers en gemeentemensen groeien;*

- Als gevolg van een informatieverstrekking vanuit elke deelnemer aan urgentieteam naar zijn/haar achterban, zal inzicht in dat wat we doen bij individuele achterbannen groeien en daarmee ook het vertrouwen in elkaar en de aanpak;
- De samenwerking tussen de mensen binnen het urgentieteam zal leiden tot meer onderling vertrouwen in elkaar;
- Input voor discussies op niveau van Stuurgroep van het Brabant Beraad over effectivering oplossen van vraagstuk overbelasting veroorzaakt door veehouderij.

Noot: je zou kunnen opmerken dat veel van de acties iets vaags opleveren. Iets dat niet te meten is. Wij onderschrijven dit. We willen hierbij wel opmerken dat de zaken die genoemd zijn, en veelal te maken hebben met het herwinnen van vertrouwen in elkaar, noodzakelijk zijn om te komen tot een zorgvuldige veehouderij in 2020.

8. Wat is nodig voor uitvoering opdracht?

Gelet op de verwachting dat veel gemeenten op korte termijn een beroep zullen doen op het urgentieteam is het volgende nodig:

- *Vertrouwen en ruimte van de Stuurgroep Brabant Beraad om de dingen te doen die het urgentieteam nodig acht. Dit vanuit een onafhankelijk opereren in de uitvoering en een gedegen terugkoppeling met de aanspreekpunten vanuit de Stuurgroep Brabant Beraad.*
- *Ambtelijke aanspreekpunten bij gemeenten waar urgentieteam actief gaat zijn.*
- *Bestuurlijke bereidheid vanuit individuele partners van het Brabant Beraad om daar waar dat nodig is actief te zijn bij het oplossen van vraagstukken/knelpunten.*
- *Inzet van 10 mensen gedurende maximaal 3 dagen per week tot 31-12-2014. Aanvang inzet is week 9. In totaal 43 weken. Het gaat hierbij om maximaal 1290 inzetbare dagen voor 10 mensen. In totaal: 10.320 uur.*
- *Schil van mensen rondom het urgentieteam. Het gaat hierbij om inhoudelijk deskundigheid van WUR, GGD, Telos, HAS, Provincie, Omgevingsdiensten. Het gaat hierbij m.n. om specialisten geur, stalsystemen, juristen, landschapsarchitecten, grondexploitatie, financiering.*
- *Procesgeld. Geld om trajecten gekoppeld aan uitwerking urgentiegebieden/knelpunten te faciliteren. Het gaat om geld voor huur ruimten, koffie/thee, organiseren excursies e.d.*

Een lokale afspraak/regeling die maakt dat de veestapel in de urgentiegebieden niet kan uitbreiden tot dat er een verbeterplan ligt.

9. Kosten van uitvoering plan van aanpak.

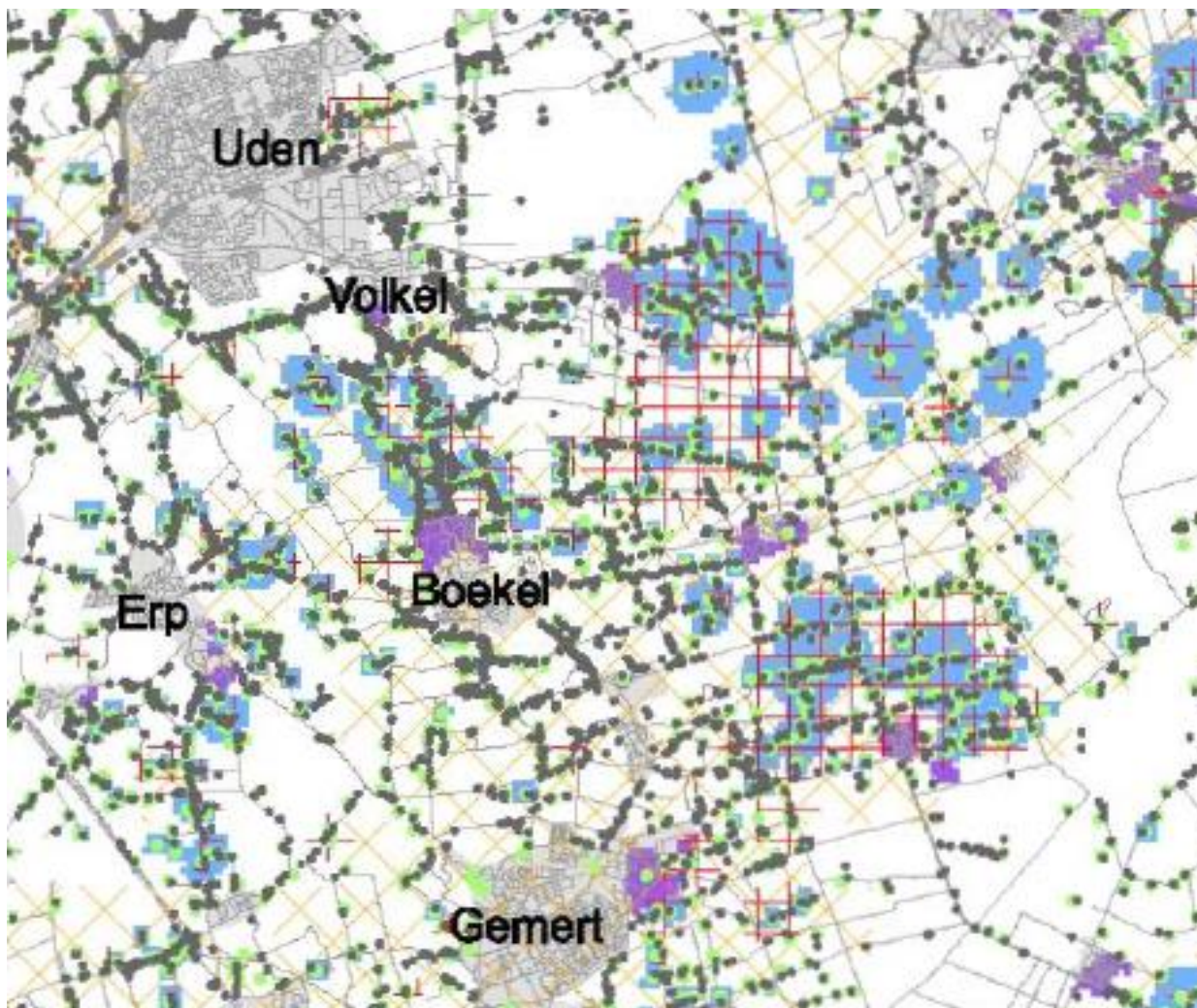
- *Kosten inzet menskracht urgentieteam: €1.032.000,--*
- *Procesgeld (koffiegeld/zaalhuur, excursies e.d.) €25.000,--*
- *Procesgeld inhuur onafhankelijke . deskundigen bv WUR, GGD, Telos: € 100.000,--*

NB: De kosten die gemaakt worden voor inzet van de direct betrokkenen rondom het urgentieteam zijn niet meegenomen. Het gaat hier dan om mensen die werkzaam zijn bij gemeenten en provincie. Het plan gaat er van uit dat deze inzet wordt vrijgemaakt binnen de individuele werkplannen van deze mensen.

Totaal: €1.157.000,-- voor de periode tot 31-12-2014.

8.4 Bijlage 4. Potentiële urgentiegebieden in Boekel, plan-MER Structuurvisie Brabant, 2010

In onderstaand kaartbeeld uit de plan-MER bij de structuurvisie Brabant 2014 zijn potentiële urgentiegebieden in Boekel aangeduid. De achtergrondconcentratie fijn stof is in een groot deel van Boekel meer dan $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. In het woonwerklandschap, rond de Noordstraat en het LOG Venhorst is overbelasting te zien voor geur én fijn stof. Venhorst en Boekel kennen beide een te hoge geurbelasting. Venhorst aan de zuidzijde, Boekel aan de noordzijde.

Legenda

veehouderij

veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

object buiten bebouwde kom

bebouwde kom

geurhinder, hinderpercentage

kern, > 12%

buitengebied, > 20%

fijnstof PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

cumulatieve belasting uit veehouderij > 1,2

achtergrondconcentratie > 25

8.5 Bijlage 5. Nadere afspraken Zorgvuldige veehouderij 2014, Brabantberaad

De partners in het Brabant Beraad hebben een aantal nadere afspraken gemaakt als uitwerking en concretisering van de afspraken gemaakt in de Ruwenberg (februari 2013). Dit met het oog op de vaststelling van de Verordening ruimte 2014 door Provinciale Staten in februari 2014. De lijn die is afgesproken in de Ruwenberg staat daarbij centraal: in 2020 is de veehouderij in Noord-Brabant zorgvuldig. De nadere afspraken zijn daarvoor cruciaal en onderdeel van de brede aanpak die onder meer het voeren van een goede dialoog, het bewerkstelligen van verdienmodellen en innovatie omvat.

1. Urgentiegebieden

In 2020 zijn er in Brabant geen gebieden meer met overlast door de veehouderij (urgentiegebieden), zoals die nu vooral in Peel en Kempen te vinden zijn. Dit bereiken partijen met de volgende aanpak:

- 1) De gemeenten leggen voor de zomer van 2014 een overzicht (op kaart) van ter vaststelling aan het Brabantberaad voor. Hierbij wordt de volgende systematiek gehanteerd:
  - a) De urgentiegebieden zijn die gebieden waar kwaliteit van de woonomgeving en / of de gezondheidssituatie onder de maat zijn. Dat wordt bepaald aan de hand van tenminste de volgende indicatoren:
    - i) Geurhinder
    - ii) Fijn stof
    - iii) Beleving van de bewoners
  - b) Voor ieder urgentiegebied wordt een impactgebied vastgesteld waar de overlast geldt. Een bundeling van urgentiegebieden en hun impactgebied kan leiden tot een gebiedsaanpak.
- 2) Voor ieder urgentiegebied nodigt de gemeente de gebruikers van het gebied uit om in dialoog tot een op het desbetreffende urgentiegebied toegesneden verbeterplan te komen waarbij concrete acties worden benoemd:
  - a) oorzaken overlast in beeld brengen;
  - b) stoppers in beeld brengen en zo mogelijk versneld stoppen met bedrijfsuitoefening ;
  - c) innovatie stimuleren en ondernemers aanspreken om oude stalsystemen aan te pakken (vervangingsinvesteringen);
  - d) mogelijkheden voor omschakelen naar andere functies;
  - e) verplaatsen naar een geschikte locatie buiten het urgentiegebied;
  - f) saneren (eventueel ook andere functies, zoals wonen).
- 3) In het impactgebied vinden geen ontwikkelingen plaats, tenzij deze bijdragen aan de oplossingen van de problematiek en die als zodanig concreet zijn benoemd in het verbeterplan.
- 4) In afwachting van de vaststelling van de lijst met urgentiegebieden breidt de veestapel in de urgentiegebieden niet uit. De gemeenten acteren daartoe (waar nodig met steun van de provincie) als marktmeester om nieuwe ontwikkelingen slechts mogelijk te maken binnen de door stoppers uit het urgentiegebied ingeleverde ruimte.
- 5) De verbeterplannen worden waar mogelijk afgestemd met aanpak van de ammoniakproblematiek.
- 6) Voor urgentiegebieden wordt –naar analogie van klachtenprocedures rond luchthavens- een procedure voor registratie en afhandeling van klachten ingesteld. Dit als onderdeel van een goede communicatie en informatievoorziening tussen alle betrokken partijen. Overheden dragen zorg voor adequate monitoring, handhaving en evaluatie.
- 7) Aanpak overlast op bedrijfsniveau is in eerste instantie verantwoordelijkheid van ondernemer zelf.
- 8) Alle (keten)partijen nemen hun verantwoordelijkheid bij uitvoering en financiering plan van het verbeterplan: ondernemers, banken, ketenpartners, bewoners en andere gebruikers van het gebied, gemeenten, provincie en. Hierbij worden de mogelijkheden voor fondsvorming onderzocht.
- 9) Eind 2014 zijn in tenminste vijf urgentiegebieden verbeterplannen in uitvoering, desgewenst met ondersteuning door provincie met menskracht en kennis. Met de aanpak van evidente urgentiegebieden wordt zo spoedig mogelijk – voor vaststelling van de lijst- begonnen.

2. Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij

De partners hebben de BZV 1.0 opgesteld als eerste invulling van de afspraken van de Ruwenberg. Naar de inspraakreacties op de consultatieversie van november 2013 stellen partners de BZV nog bij, dusdanig dat alle sectoren in de veehouderij een reëel handelingsperspectief hebben. Onderzocht wordt of mestverwerking gewaardeerd kan worden. Binnen de certificaten is verbreding nodig zodat humane gezondheid voldoende geborgd wordt. Partijen hebben hiertoe inmiddels de eerste stappen gezet. Na de zomer komt er daarom een volgende versie van de BZV, die ook het

handelingsperspectief van veehouders voor grondgebondenheid verbreedt (zie punt 3). Partijen monitoren en evalueren de inzet van de BZV, dit leidt tot periodieke bijstellingen.

3. Melkveehouderij bij dorpen en natuurgebieden

Rond dorpen en natuurgebieden ligt het gebied 'beperkingen veehouderij' (extensiveringsgebieden). Daar is ontwikkelruimte voor melkveebedrijven, mits ze een voldoende BZV-score hebben en ze voldoende grondgebonden zijn. Partijen hebben daarvoor de volgende aanpak afgesproken:

- 1) De GVE-norm voor grondgebondenheid in de Vr 2014 voor de gebieden 'beperkingen veehouderij' verdwijnt.
- 2) In plaats daarvan komt de volgende systematiek:
  - a) De Vr schrijft voor dat melkveebedrijven die in die gebieden willen ontwikkelen via de BZV moeten aantonen voldoende grondgebonden te zijn.
  - b) In eerste instantie is dat aansluitend op de BZV 1.0 via de mest (maatlat P-lokaal), bijv. 75 % van fosfaat uit mest afzetten eigen grond van het bedrijf binnen 15 km (75 punten).
  - c) In volgende versies van de BZV wordt het aantal maatlaten en daarmee het handelingsperspectief voor veehouders (voer, huiskavel) voor grondgebondenheid uitgebreid (mits goed controleerbaar en uitvoerbaar, bijvoorbeeld via certificaten).
  - d) Vertrekpunt uitwerking voer is 2/3 van het fosfaat in het rantsoen komt uit ruwvoer en /of 95% van het ruwvoer komt uit de omgeving (binnen 15 km).
  - e) Een volgende versie van de BZV komt kort na de zomer.

4. Normen geur en fijn stof

Om te voorkomen dat er nieuwe urgentiegebieden ontstaan stelt de provincie via de Vr 2014 de volgende normen:

- 1) Een norm voor geur die alleen stuurt op achtergrondbelasting;
- 2) Een norm voor fijn stof vanwege de nog stijgende trend van veehouderijemissies en de in fijn stof aanwezige endotoxinen. Partijen verschillen van mening over de hoogte van de te hanteren norm. De ZLTO wil aansluiten bij de wettelijke norm ($31,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$), BMF en gezondheidsorganisaties willen een veiligheidsmarge hanteren en een norm van $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ hanteren.

5. Marginale uitbreidingen

Elke uitbreiding is een kans om als ondernemer te laten zien hoe je scoort op de BZV. Gebouwen die worden uitgebreid t.b.v. de veehouderij (waaronder machine loodsen) vallen onder de BZV.

Uitbreidingen die niet onder de BZV vallen zijn:

- 1) Uitbreidingen voor nevenfuncties (winkel/akkerbouw etc.);
- 2) Kleine uitbreidingen tot 100m^2 ;
- 3) Voerplaten.

De VR 2014 en nadere regels BZV regelen dit, de provincie draagt zorg voor een heldere toelichting.

6. Vervolg

De stuurgroep BZV (met daarin de BMF, ZLTO, gemeenten, Provinciale Raad Gezondheid, innovatieve ketens en provincie) zet zijn werk voort als stuurgroep van het Brabantberaad. Partijen treffen elkaar zo regelmatig en kunnen zo gezamenlijk sturing aan de transitie geven. Waar nodig nemen andere partners (Retail, waterschappen etc.) deel aan de stuurgroep. Het Brabantberaad gaat werken met een serie meer thematische bijeenkomsten. Daarvan zijn de volgende al gepland:

- Februari: Gezondheid van mens en dier
- Maart: Trends & Ontwikkelingen & communicatie (incl. goede voorbeelden en monitoring van dieraantallen)
- April: Mest
- Mei: Toegevoegde waarde in de keten (inclusief innovatie)
- Juni: Uitwerking urgentiegebieden

Andere nog in te plannen thema's en onderwerpen zijn:

- Van Industrial farming naar community farming
- afstemming wet en regelgeving (relatie PAS en NB wet)
- 50% regeling Wet geurhinder veehouderij
- Aanpak van overbelaste natuurgebieden
- Interne saldering
- Activiteitenbesluit
- Landschap

8.6 Bijlage 6. Passages uit “Aanvullend toetsingsinstrument. Een risico-inventarisatie en –evaluatie voor gezondheid bij veehouderij”

Uit Samenvatting:

Samenvatting

Zoals beschreven in het rapport “Gezondheidsrisico’s rond veehouderijen” van de Gezondheidsraad, wordt de invloed van intensieve veehouderijbedrijven op de gezondheid van omwonenden onvoldoende beschermd door de huidige milieuwetgeving. Bij gemeenten is daarom behoefte aan een toetsingsinstrument waarmee ze gezondheidsaspecten kunnen afwegen bij besluitvorming over individuele veehouderijbedrijven. Het Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD’en Brabant/Zeeland heeft samen met de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Gemert-Bakel een instrument ontwikkeld dat in deze behoefte voorziet. Het project is uitgevoerd binnen de Academische werkplaats Milieu & Gezondheid.

De betrokken gemeenten willen dit toetsingsinstrument toepassen in het gemeentelijk beleid om gezondheid af te wegen in de besluitvorming rondom veehouderijen. Dit toetsingsinstrument is gevraagd door gemeenten in Brabant, maar de aanpak is breed toepasbaar voor plattelandsgemeenten in Nederland. De behoefte aan een dergelijk instrument wordt onderschreven door de landelijke GGD-werkgroep intensieve veehouderij en heeft ook meerwaarde voor andere GGD’en. Dit rapport is tevens als input gebruikt bij de ontwikkeling van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) die in de Verordening ruimte 2014 wordt verankerd.

Dit rapport beschrijft het toetsingsinstrument en de stappen die zijn gezet om hiertoe te komen. Diverse wettelijke bepalingen zoals Wet Publieke Gezondheid of de Wet Milieubeheer schrijven de afweging van de risico’s op de volksgezondheid voor maar geven geen richtlijn over hoe dit uitgevoerd kan worden. Alhoewel onderzoeken wel relaties leggen met gezondheidseffecten zijn deze doorgaans moeilijk te kwantificeren. De vraag die dan rijst is welk risico nog acceptabel is wanneer je een risico niet kán kwantificeren? Het toetsingsinstrument gaat niet uit van bestaande milieuruimte en milieurechten. In dit project is de insteek gekozen om als overheid en ondernemer te laten zien welke inspanningen gedaan worden om het gezondheidsrisico redelijkerwijs te beperken op basis van huidige (wetenschappelijke) kennis en inzichten.

Het eindresultaat is een maatschappelijk gedragen en wetenschappelijk onderbouwd toetsingsinstrument bestaande uit een checklist met verschillende gezondheidskundige criteria waarop bedrijfsuitbreidingen van veehouderijen beoordeeld kunnen worden. Het instrument bestaat uit checklists waarin de indicatoren geur, fijn stof, zoönosen, landschappelijke inpassing en transport zijn uitgewerkt met de oorzaak-effectketen. Per indicator is vervolgens de relatie tussen gezondheid en veehouderij beschreven. In de oorzaak-effectketen wordt uitgelegd hoe de activiteiten rondom veehouderij via uitstoot en verspreiding kunnen leiden tot blootstelling en gezondheidseffecten. In tabellen zijn per indicator maatregelen beschreven.

Bij het nemen van maatregelen ter beheersing van eventuele risico’s is het uitgangspunt dat daar waar sprake is van een hogere concentratie dan het achtergrondniveau er beïnvloeding plaats vindt in de lokale leefomgeving. Er wordt onderscheid gemaakt in kwantitatieve en kwalitatieve maatregelen. De kwantitatieve maatregelen zijn referentiewaarden die als toets op te nemen zijn in gemeentelijk beleid.

Om in de ontwikkeling van het toetsingsinstrument ook rekening te kunnen houden met maatschappelijk draagvlak zijn drie verschillende workshops gehouden. De eerste workshop richtte zich daarbij op de aanpak en het draagvlak voor een toetsingsinstrument. De andere twee workshops richten zich meer op de geselecteerde indicatoren en de maatregelen. De verzamelde informatie uit deze workshops zijn bij de verdere ontwikkeling van het toetsingsinstrument gebruikt en verwerkt.

Uit Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen:

Implementatie

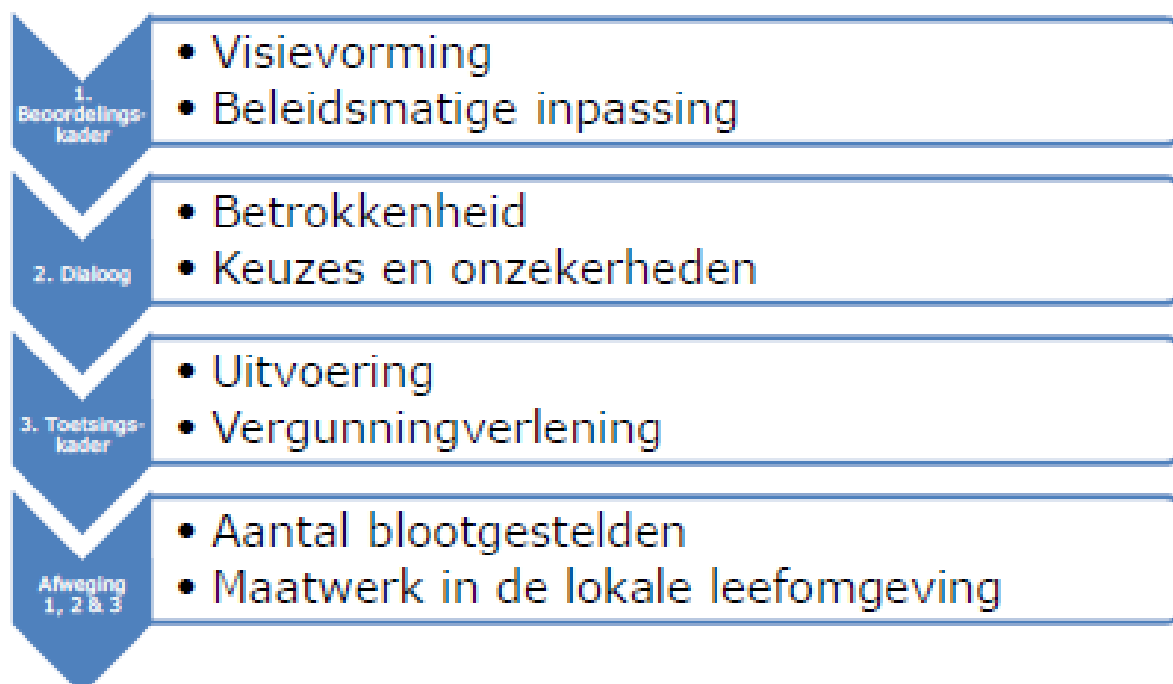
Bij de implementatie van het toetsingsinstrument richten de aanbevelingen zich op drie sporen:

1. Gemeentelijk
2. Provinciaal (relatie met de Brabantse Zorgvuldige Veehouderij-score)
3. Landelijk (relatie met dosis-respons onderzoek in het landelijk onderzoek VGO; aangepaste geurmodellering Voucher AW-MMK.; WUR-programma risico en ruimte).

Gemeentelijke implementatie

Bureau GMV raadt aan om bij alle vergunningverlening of wijziging van bestemmingsplannen voor veehouderijen het voorgenoemde toetsingsinstrument te hanteren en dit vast te leggen in gemeentelijk beleid, bijvoorbeeld met een beleidsregel (zie hoofdstuk 4).

In onderstaande figuur 3 zijn de beschikbare instrumenten voor inpassing in het gemeentelijke beleid weergegeven.

Figuur 3 Beschikbare instrumenten in de verschillende fasen in gemeentelijke beleid om gezondheid in bestuurlijke besluitvorming mee te wegen.

8.7 Bijlage 7. Brief AgriFood Capital aan Stuurgroep Dynamisch Platteland / Brabantberaad en Statencommissie Transitie stad & platteland

Stuurgroep Dynamisch Platteland
T.a.v. de heer P.M. Maas
Postbus 985
5600 AZ Eindhoven

Datum 16-9-2014
Ons Kenmerk AFC/2014-068
Bijlage(n) -
Betreft: Voortgang aanpak urgentiegebieden veehouderij

Geachte heer Maas,

In uw brief van 7 juli verzoekt u onze colleges te reageren voor 15 september over de voortgang van de urgentieaanpak. De afzonderlijke colleges nemen hun eigen verantwoordelijkheid om u van hun specifieke reactie te voorzien. Deze brief is een gezamenlijke reactie op het perspectief dat wij vanuit Noordoost Brabant hebben voor een zorgvuldige veehouderij.

Stand van zaken "Urgentiegebieden"

U geeft aan dat het Brabantberaad wil weten hoe gemeenten zijn omgegaan met overbelaste situaties en waar ze eventueel tegen aan lopen. U wilt de stuurgroep Brabantberaad en de Commissie TSP rechtstreeks van deze informatie voorzien.

De portefeuillehouders Duurzame Leefomgeving van Noordoost Brabant hebben op 28 augustus geconstateerd dat de periode tot 15 september niet voor elke gemeente haalbaar is geweest, om vast te stellen welke aanpak het beste bij de omstandigheden past. Overduidelijke overbelaste situaties die aan de gestelde indicatoren voor "Urgentiegebieden" voldoen, zijn waar mogelijk en waar dit een uitkomst lijkt te bieden door de colleges geduid. Er zijn echter ook tal van situaties die minder eenduidig en ingewikkelder zijn. Door bijvoorbeeld een geografisch omvangrijker gebied. Het is dan minder goed mogelijk om op korte termijn duidelijkheid te geven door een groot en divers belangenveld. Hierdoor kan er meer of juist iets anders nodig zijn dan een urgentieaanpak.

Integrale aanpak

Eerder stelden de portefeuillehouders Duurzame Leefomgeving op 11 juni al vast dat ze een integrale aanpak willen voor een zorgvuldige veehouderij. Het geheel van de veehouderij willen wij in samenhang tot elkaar benaderen. Onze overtuiging is namelijk dat we een daadwerkelijke transitie alleen zo kunnen laten slagen.

De eerste contouren zijn inmiddels door ons besproken. Een totaalaanpak moet dienen als perspectief voor boeren en burgers, voor nu en later. Een veehouderij die economisch gezond is, breed maatschappelijk gedragen wordt en die voor de inwoners van de regio een goed woon- en leefklimaat garandeert.

Mogelijk voorstelbare oplossingsrichtingen die vanuit de overheidssamenwerking bij elkaar kunnen komen gaan over regionale handhaving, innovatie- en kennisbundeling, gemeenschappelijke beleidsontwikkeling of specifieke maatregelen voor maatschappelijk draagvlak en de juiste communicatie daar bij. Binnen deze totaalaanpak zijn er uiteraard situaties die rechtstreeks aansluiten bij de bestaande urgentieaanpak om overbelaste situaties op te kunnen lossen.

Regionaal maatwerk

De uiteindelijke gemeentelijke aanpak voor een zorgvuldige veehouderij houdt dus zeer nauw verband met de uitkomst van een regionaal plan van aanpak. Hierin is nadrukkelijk aandacht voor individueel maatwerk, maar wel met een regionale uitstraling om dit breed gedeelde vraagstuk met maximale kracht aan te pakken.

Onze doelstelling is om begin 2015 een integrale aanpak met bijbehorende maatregelen vast te stellen. Volgend voorjaar hebben gemeenten daarom een veel beter inzicht in de manier waarop zij met hun overbelaste situaties om willen gaan en welke middelen daarvoor nodig zijn.

regio Noordoost Brabant

Met ingang van 1 juli 2014 gelden onderstaande contactgegevens:

Postadres Postbus 315 | 5201 AH 's-Hertogenbosch Bezoekadres Onderwijsboulevard 225 | 5223 DE 's-Hertogenbosch
T +31 73 613 29 96 | secretariaat@agrifoodcapital.nl | www.agrifoodcapital.nl

Provinciale steun

U geeft aan dat Provinciale Staten in de begroting van 2015 ruimte heeft gemaakt voor financiële bijdragen voor het uitvoeren van verbeterplannen. Dit besluit is een uitstekend signaal om niet stil te staan en de huidige aanpak voort te blijven zetten. Niet in alle gevallen komen er echter vanzelfsprekend verbeterplannen aan te pas. Overbelaste situaties kunnen zoals hiervoor is aangegeven, ook geholpen zijn met iets anders dan een gemeentelijke planfiguur. De mogelijkheid is zelfs aanwezig dat er gemeenten zijn die ook in het vervolg niet tot een aanwijzing van urgentiegebied overgaan.

Wij rekenen hiervoor op uw begrip tegen de achtergrond van een integrale aanpak vanuit Noordoost Brabant.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "A.G.J.M. Rombouts".

Mr. Dr. A.G.J.M. Rombouts

8.8 Bijlage 8. Schaduwwijst mogelijke maatregelen Verantwoorde veehouderij, werkgroep gemeenteraad BP Buitengebied

Schaduwwijst van eventuele maatregelen in de toekomst die wellicht genomen kunnen worden voor het streven naar een verantwoorde veehouderij:

1. Handhaving intensivering:

- Intensiveren van bedrijfscontroles en handhaving op afwijkingen / strijdigheden. Eén keer per 3 jaar een bedrijfscontrole uitvoeren is wellicht te weinig. Dit moet ook passen in de begroting en afdelingsprogramma van de gemeentelijke organisatie. Hiervoor lijkt anno 2014-2015 onvoldoende ruimte te zitten.

2. Benadering vanuit de markt:

- Een meer verantwoorde veehouderij moet vooral worden benaderd vanuit de marktwerking: kwaliteitsverbetering op basis van de vraagkant werkt veel beter, mits er ook voor betaald wordt. Daar ontbreekt het nu nog aan. Retail én consument moeten hiervoor dus ook de verantwoording pakken, dus niet alleen de primaire productiesector. Dit lukt tot op heden nog maar zeer beperkt. Daarnaast heb je ook te maken met een zeer grote en verscheiden internationale markt waarbinnen gewerkt en geconcurrereerd moet worden. Deze omstandigheden zijn nog maar zeer beperkt rijp om een verantwoorde veehouderij vanuit de markt (consument en retail) aan te vliegen.

3. Afstandsnormen:

- De gezondheidsrisico's verder beperken door het opleggen van afstandsnormen in het bestemmingsplan c.q. het omgevingsrecht (wabo). Inmiddels is hierover jurisprudentie die dit vooralsnog uitsluit: er is onvoldoende wetenschappelijke aanvaarde onderbouwing van een relatie tussen afstanden en gezondheid. Wellicht dat nader wetenschappelijk onderzoek dit op termijn wel biedt. Afstandsnormen zouden dan afgewogen kunnen worden.